

«Тільки за минулу добу рятувальників п'ять разів залучали до гасіння таких пожеж в Олешківському, Голопристанському, Генічеському, Скадовському районах та в місті Херсон. Відкритий вогонь знищив понад півтора гектара рослинності, включаючи рослини, занесені до «Червоної Книги».

Прес-служба ДСНС Херсонщини

■ ПОЧАЛОСЯ!

Червоний півень напав на південь

Екологи б'ють на сполох: масові пожежі загрожують людям, а також флорі та фауні цілого регіону

Ірина КИРПА
Херсонська область

Із приходом весни масові пожежі охопили екосистему Херсонської області, не даючи траві піднятися над землею, а птахам і тваринам — виростити нове потомство.

Пожежники та співробітники ДСНС Херсонщини змушені по кілька разів на день виїжджати до місць, де з вини людини виникають багатометрові стовпи полум'я.

На відкритих майданчиках підпалюють очерет, сухостій, а також неприбране сміття. Пожежа швидко охоплює території у кілька кілометрів через те, що весняний вітер легко розносить полум'я на досить великі відстані.

— Тільки за минулу добу рятувальників п'ять разів залучали до гасіння таких пожеж в Олешківському, Голопристанському, Генічеському, Скадовському районах та в місті Херсон, — розповіли у прес-службі ДСНС Херсонщини. — Відкритий вогонь знищив понад півтора гектара рослинності, зокрема й рослини, занесені до «Червоної Книги».

Згідно з висновками експертів, саме людська діяльність стала головною причиною виникнення пожежних пожеж у природних екосистемах.

Досить часто проблем пожежникам додають фермери, які не бачають витрати гроші на приведення до ладу сільськогосподарських угідь та самостійно підпалюють суху траву. У вогні згорає не тільки сміття, а й гинуть тварини, для яких це середовище стало рідною домівкою.

Неконтрольовані дії та недбалість людей призводять до того, що матеріальні збитки завдають і розташованим поблизу з плавнями чи сільгоспугіддями житловим будинкам, господарським будовам.

Тому співробітники ДСНС, а також пожежники просять жителів Херсонщини не завдавати шкоди собі та оточуючим, сумлінно дотримуватися правил протипожежної безпеки.

Згідно з висновками фахівців ДСНС, щорічно у вогні згорає більше тисячі гектарів лісу, що завдає збитків бюджету України на кілька мільйонів гривень. Відзначимо, що великі проблеми створює і нестача необхідної техніки, адже за останні чотири роки велику частину спеціалізованих машин було відправлено до зони АТО на Донбасі. Тож рятувальникам доводиться сподіватися на відповідальність та розуміння людей, а також на прихильність природи. ■

■ НОВИНИ ПЛЮС

Коли в Києві вимкнуть батареї?

Мер Києва Віталій Кличко заявив, що опалювальний сезон у столиці завершиться тоді, коли середньодобова температура не опускатиметься нижче 8°C упродовж трьох днів поспіль, повідомляє прес-служба КМДА. «Ми бачимо, яка затяжна зима цього року — весь березень достатньо холодний, багато снігу випало. Тільки-но буде підвищення температури, ми однозначно говоритимемо про завершення опалювального сезону. Ще раз хочу нагадати, що ми можемо припинити подачу тепла, коли впродовж трьох днів середня температура тримається не нижче ніж + 8 градусів за Цельсієм», — зазначив Кличко. Водночас об'єднання співвласників багатоквартирних будинків і будинки, які мають власні котельні, самі визначаються, коли припинити теплопостачання, за умови згоди всіх мешканців будинку.

Папа просить миру Україні

Папа Римський Франциск у Великодньому посланні, проголошеному з балкона собору Святого Петра у Ватикані в неділю, підніс молитву за мир в Україні. Про це повідомляє «Радіо Ватикану». «Плодів миру просимо для України, аби зміцнювалися кроки на користь згоди та були полегшені можливості для здійснення гуманітарних ініціатив, яких потребує населення», — сказав понтифік. Водночас Франциск згадав й інші «гарячі точки» світу — Сирію, Святу Землю, Ємен та весь Близький Схід, частини Африки — і просив для них «плодів примирення», аби «діалог та взаємна пошана переважили над поділами і насильством». ■

■ НА ФРОНТІ

Безбожний вогонь

На передовій панує несвяткова атмосфера: бойовики, порушуючи «Великоднє перемир'я», не припиняють обстрілів, загинув один український воїн

Ірина ЛУГОВА

Упродовж трьох днів «Великоднє перемир'я» російсько-окупаційні війська тричі обстріляли безпілотні літальні апарати СММ ОБСЄ, коли ті перевіряли, чи відводять терористи техніку та озброєння з лінії розмежування. Про це повідомляє українська сторона СЦКК.

Поблизу Мінусинська, де бойовики облаштували своєрідний «полігон», безпілотник збили. Утім представники місії встигли задокументувати в цьому районі переміщення колони техніки у складі 10 одиниць БМП. Попри це, представники місії заявили, що планують відкрити нові передові патрульні бази на території самопроголошеної «Донецької народної республіки», в тому числі на прикордонних ділянках із Росією. Щоправда, Донецьк досі не підтвердив, що підтримує таку ініціативу.

«Ми плануємо відкривати нові

передові патрульні бази у двох районах поблизу лінії зіткнення, наприклад, у Докучаєвську, там, де нам надають підтримку збройні формування. Але ми також плануємо відкрити передові патрульні бази поблизу неконтрольованих ділянок кордону з Російською Федерацією в таких населених пунктах, як Новоазовськ та Амвросіївка», — заявив перший заступник глави СММ ОБСЄ в Україні Олександр Хуг, передає «Інтерфакс-Україна».

Тим часом від п'ятниці бойовики російсько-окупаційних військ здійснили 81 обстріл українських позицій. Унаслідок ворожого вогню троє українських бійців отримали поранення.

Найтривожніше було під час Вербної неділі. На Луганському напрямку противник із заборонених 120-мм мінометів, а також із гранатометів і великокаліберних кулеметів обстрілював наші укріплення поблизу Луганського. З 82-мм міно-

метів ворог гатив по Троїцькому, зі стрілецької зброї — в районі Станиці Луганської.

На Донецькому напрямку з 82-мм мінометів окупанти чотири рази відкривали вогонь по українських опорних пунктах в Авдіївці, поблизу Пісків, Широкиного та Шахти Бутівка. Гранатомети різних систем працювали по захисниках Авдіївки, Шахти Бутівка, Старогнатівки, Павлополя та Водяного. Великокаліберні кулемети ворог застосував у районі Кам'янки, Гнутаю, Водяного та Опитного, а поблизу Павлополя вели снайперський вогонь. Зі стрілецької зброї противник обстрілював наші укріплення неподалік Авдіївки, Талаківки, Верхньоторецького та Водяного.

За час цього псевдоперемир'я українська сторона зазнала втрат. 30 березня під час виконання бойових завдань один український військовослужбовець загинув, троє воїнів отримали поранення. ■

■ ГАЛУЗЬ

За контрабанду лісу — в тюрму

Олег Ляшко хоче, щоб український ліс годував українців

Галина ПЕЧЕРИЦЯ

Парламент у першому читанні ухвалив законопроект депутатів Радикальної партії, який ввів кримінальну і посилив адміністративну відповідальність за контрабанду і незаконну вирубку лісів.

При розгляді документа його ініціатор Олег Ляшко заповнив: разом із мораторієм на вивезення лісу-кругляка цей законопроект стане ефективним інструментом захисту деревообробної промисловості, при цьому допоможе зберегти і відновити лісовий фонд.

«Наша боротьба за українські ліси — це приклад, як треба захищати національні інтереси України. Ми зберігаємо екологію, створюємо робочі місця і забезпечуємо економічний розвиток. Досить торгувати сировиною! Раніше на кордоні з Україною стояли деревообробні підприємства, вони за копійки забирали наш ліс, перевозили через кордон, а потім втридорога продавали нам свою продукцію. Колись у Буську на Львівщині працювало понад 20 деревообробних підприємств, але через шкідницьку політику влади вони зникли, а 30 тисяч осіб втратили роботу. Ми почали боротьбу за наш ліс, щоб зберегти робочі місця українців і відродити вітчизняну «деревообробку», — зазначив народний депутат.

Олег Ляшко хоче, щоб «деревообробка» в Україні розвивалася.

Соратник Олега Ляшка, голова Комітету ВР із питань промполітики Віктор Галасюк нагадав, що мораторій на вивіз кругляка, який також був введений за ініціативи Радикальної партії, вже приніс позитивні результати. Але вони були б ще помітнішими, якби не контрабанда лісу.

«Одна з ключових новацій нашого законопроєкту про збереження українських лісів — це криміналізація контрабанди лісу-кругляка. Ми пропонуємо: порушуєш мораторій,

незаконно вивозиш ліс за кордон — іди до в'язниці на 3-7 років, за рецидив — до 12 років», — розповів Віктор Галасюк.

Олег Ляшко вважає, що країні Євросоюзу бачать в Україні сировинну колонію, а не партнера. І вимагає переглянути таке ставлення.

«Чому Євросоюз пропонує нам будь-які кредити в обмін на скасування мораторію на вивезення лісу-кругляка? Тому що цим законом ми створюємо робочі місця для українців, а не для наших зарубіж-

них конкурентів. Мораторій не можна скасовувати, ми повинні переробляти деревину і виготовляти меблі. Ми повинні відновлювати лісовий фонд, а не віддавати ліс європейцям, поки вони беруть свій. У жодній країні Європи не вирубують ліси. А для чого, якщо є «дурні» українці, у яких можна забрати все задарма? Усі, хто вважає українців дурними, — це мої особисті вороги. Я не дам забирати в українців їхнє майбутнє», — підсумував Ляшко. ■

Людмила НІКІТЕНКО
Черкаси

■ ТРАДИЦІЇ

Яєчне мереживо

До Великодня у художньому музеї відкрили виставку унікальних витинанок на яєчній шкаралупі

У Черкаському обласному художньому музеї відкрилася виставка витинанок на яєчній шкаралупі та проходять майстер-класи з писанкарства.

У Черкаському художньому музеї презентували рідкісну виставку із 46 різьблених яєць, яку підготувала майстриня з районного центру Маньківка Галина Поліщук.

Як розповідає сама художниця, мистецтво різьблення по яєчній шкаралупі новітнє, ним у світі займається небагато людей. Сама вона захопилася цим чотири роки тому. До роботи бере гусячі, курячі, качині, індичі, перепелині та яйця пєсарок, вирізьблюючи на них тонкі різноманітні візерунки.

«Раніше я вишивала, плела бісером та рогозою, соломкою займалася, а зупинилася на різьбленні, бо це моє», — говорить майстриня.

Загалом Галина Поліщук уже виготовила близько сотні витинанок на яєчній шкаралупі, але, зізнається, під час такої кропіткої роботи більше 300 виробів пошкодила. Наразі мріє розпочати різьблення мережива ще й на страусиних яйцях.

А тим часом у Черкасах до Великодня всі охочі мають змогу опанувати писанкарство. Майстер-класи з виготовлення писанок, за традицією, проходять нині в обласних музеях — краєзнавчому та художньому, а також у галереї народного мистецтва та в обласному осередку Національного спілки народних майстрів України. Вартість такого майстер-класу для дітей та дорослих коштує 20 і 30 гривень, відповідно.

Правду кажуть: «У світі доти існуватиме любов, доки люди пи-

сатимуть писанки». Бо кожна писанка — це ніби маленький світ. Тут і небо із зорями, і вода з рибами, і дерево життя з оленями й птахами, і засіяне поле, і трибани церкви — все це вималюване у певному порядку для того, аби підтримати лад та рівновагу у нашому світі, розповідають «Україні молодій» науковці Черкаського обласного краєзнавчого музею, де проводять майстер-класи ще й із Петриківського розпису, оновлення кераміки, випікання птахажайворонка.

Підготувати до Великодня свою власну писанку в цьому музеї допомагає член Національної спілки майстрів народного мистецтва України Галина Тимошенко, а у галереї народного мистецтва, яка проводить майстер-

клас у рамках проекту «Черкаський великодній фестиваль», — народний майстер Анна Малініна.

Перші майстер-класи з виготовлення писанок пройшли і в Черкаському обласному художньому музеї, і, як наголошують організатори, вийшли вони дуже родинними, пізнавальними і творчими. І батьки, і діти

мали можливість не лише опанувати технологію воскового розпису традиційними узорами, а й знайти відповіді на запитання про історію писанкарства та традиції.

До речі, черкаські майстри цього року проводять і виїзні майстер-класи з писанкарства, зокрема у навчальних закладах обласного центру. ■

■ АВАРІЯ

Без води і надії

Постійне руйнування водяного колектора, що триває в Лозовій два тижні, фахівці називають техногенною катастрофою

Лариса САЛІМОНОВИЧ
Харківська область

Із середини березня у Лозовій та приміському селищі Домаха, де разом проживає 45 тисяч людей, невідворотно руйнується старий каналізаційний колектор. Перша аварія тут сталася ще 18 березня, і з того часу фахівці регулярно фіксують нові обвали, тріщини та пробієни. Ветха залізобетонна конструкція, схоже, відпрацювала свій вік і більше не піддається ремонту. Місцевим жителям доставляють воду цистернами, але рішення, яке б допомогло запустити централізовану систему, й досі не прийнято.

Минулого тижня у місті почали складати технічне обґрунтування аварії. Стало відомо, що об'єкт вийшов із ладу в шести місцях. За попередніми даними, заміни труб потребували дві ділянки. Утім, чим далі тривало руйнування, тим страшнішими ставали

прогнози. Зрештою, в неділю секретар міськради Сергій Коба назвав ситуацію у Лозовій справжньою техногенною катастрофою. За його даними, на ділянці, що з'єднує міський мікрорайон зі згаданим селищем, колекторна труба згнила повністю, тому фрагментарний ремонт лихові не зарадить. Він також повідомив, що міськрада планує зібратися на позачергову сесію, де спробують знайти гроші для заміни всієї системи.

За попередніми підрахунками, на ремонт потрібно виділити 1,5 мільйона гривень. Цю цифру міський голова Лозової Сергій Зеленський уже озвучив чиновникам облдержадміністрації, але на регіональному рівні з розміром допомоги поки що не визначилися.

Як стало відомо, двокілометровий колектор «Південний 8» збудували в Лозовій у 1978 році, і з того часу його жодного разу капітально не ремонтували. ■

■ ПЕТИЦІЯ

ДоПекло

Кияни хочуть, щоб Києво-Печерська лавра позбавилася владарювання Московського патріархату

Тарас ЗДОРОВИЛО

Нещодавно кияни нарешті прокинулися й ініціювали збір підписів за передачу Києво-Печерської лаври у відання УПЦ Київського патріархату. Відповідна петиція розміщена на сайті Київради, тож кожен бажаючий може внести свою лепту. Буквально за два дні зібрано понад 70% від необхідної кількості підписів, а до кінця збору залишається ще більше сімдесяти днів.

«З огляду на антиукраїнську, цинічну, часто ворожу Україні позицію більшості священників УПЦ Московського патріархату і особисто предстоятеля УПЦ Московського патріархату Онуфрія, скарбника Києво-Печерської лаври єпископа Варсонофія, прохання розглянути можливість проведення збору підписів громади міста з метою переведення Успенської Києво-Печерської лаври з Московського в Київський патріархат», — йдеться в тексті петиції.

Києво-Печерська лавра була заснована в 1051 році при Ярославі Мудрому і є однією з найбільших православних святинь України, й разом із Софійським собо-

ром внесена до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. На території Верхньої лаври діє Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник, якому було присвоєно статус національного в 1996 році. Нині пам'ятка під юрисдикцією національного заповідника, державних музеїв і Української православної церкви Московського патріархату.

Варто зауважити, що в одному з храмів комплексу, в якому під час служби завжди дуже багато людей, величезну центральну люстру «прикрашає»... золотий двоголовий орел — герб країни-агресора! У часи Ярослава Мудрого точно таким не прикрашали святині.

Нагадаємо, на території України три великі святині — Києво-Печерська, Почаївська й Свято-Успенська Святогірська лаври, а ще велика кількість церков підпорядковані Московського патріархату, де відбувається тотальне нав'язування російського «правильного» православ'я. І чималий дохід від пасти йде у Білокам'яну — фактично на фінансування війни з українцями. ■

■ ПЕРЕСТРІЛКИ

Коли люди — мішені

На вулицях міст свистять кулі

Тарас ЗДОРОВИЛО

Драматичні події відбулися 1 квітня (в Івано-Франківську) й напередодні (у Києві). У столиці двоє «водіїв-розумників» не придумали нічого ліпшого, як влаштувати стрілянину на проспекті Глушкова (на парковці торговельного центру «Магелан»), посварившись через... право проїхати першим.

О 16.20 було введено в дію план «перехоплення» — правоохоронці почали розшукувати білий «Мерседес Бенц Спрінтер» та темний «Сузукі Гранд Вітара»: на пошуки автомобілів було зорієнтовано всі наряди. Подію зареєстрували в журналі єдиного обліку заяв і повідомлень Голосіївського управління поліції.

Далі більше: наступного дня, але вже в Івано-Франківську, від-

булися справжні «чиказькі розбірки» о третій годині ночі біля нічного клубу. У прес-службі поліції Івано-Франківської області розповіли, що правоохоронці отримали інформацію про інцидент на вулиці Івасюка (за словами свідків, невідомі особи стріляли по людях на сходах і в самому приміщенні нічного клубу) й на місце злочину негайно було відправлено патруль.

Прибувши на місце, правоохоронці побачили, як кілька чоловіків сідують у машину і роблять постріли, намагаючись утекти. Проте патруль таки затримав чотирьох осіб біля машини, а ще одного знайшли в кущах, через дорогу. Також було затримано у дворах за нічним клубом і шосту людину.

Водночас по рації було передано інформацію про дві інші маши-

ни зловмисників — Volkswagen Caddy і Toyota Land Cruiser Prado — на яких зникли інші причетні до стрілянини поблизу нічного клубу. Буквально за кілька хвилин обидва автомобілі-втікачі було заблоковано на вулиці Незалежності, а п'ятьох чоловіків — затримано. У всіх автомобілях «гангстерів» було виявлено автоматичну та травматичну зброю.

Усі 11 затриманих — не місцеві, а «гастролери» з Київської, Харківської та Луганської областей. Чоловіків доставили в міський відділ поліції, де перевірили стан сп'яніння.

Триває перевірка, вирішується питання про відкриття кримінального провадження.

У перестрілці було поранено двох відвідувачів клубу. Повідомляють, що їх госпіталізували в медустановах. ■

Віталій Бала
політолог

«Головною подією минулого тижня у політиці, і не тільки, стала публічна «війна» керівників ГПУ і НАБУ проти керівника САП. Можна робити будь-які заяви, але ця «війна» дискредитує ідею конкурсних призначень і завдає репутаційної шкоди не тільки цим структурам, а й країні. Рівень довіри від цієї «війни» не збільшиться ні до ГПУ, ні до НАБУ, ні до САП».

■ СКАНДАЛ

Троє в човні під наглядом Банкової

До чого може призвести публічний конфлікт між НАБУ, САП та ГПУ?

Наталка ПОЗНЯК-ХОМЕНКО

Генеральна прокуратура України на чолі з Юрієм Луценком останім часом б'є всі рекорди із викриття змов проти влади та нечесних на руку чиновників. Не встигли влягтися пристрасі навколо демонстрації у Верховній Раді «Кіно про Надю» і публічного з'ясування стосунків між очільником ГПУ та Надією Савченко, яке все ж завершилося арештом останньої, як інформаційний простір сколихнула чергова сенсація. Виявилось, що ГПУ спільно з Національним антикорупційним бюро організували прослуховування кабінету очільника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (формально — заступника Юрія Луценка) Назара Холодницького і таки за місяць «накопали» на нього достатньо компромату, щоб позбавити його крісла. Сам Холодницький відкинув усі обвинувачення на свою адресу і заявив, що вимагатиме публічного розгляду всіх звинувачень проти себе. До речі, сьогодні його викликають на допит у ГПУ — за іронією долі, в той самий «одіозний департамент ГПУ» (йдеться про Департамент з розслідування особливо важливих справ у сфері економіки, який називають підконтрольним двом депутатам від БПП, Ігорю Кононенку та Олександрю Грановському. — Авт), проти керівника якого САП порушила кілька проваджень, зокрема щодо незаконного збагачення. Найприкріше в цій ситуації те, що «викриття Холодницького» було здійснено руками агентів НАБУ. Дві структури, покликані від початку спільно боротися з корупцією на найвищому рівні, опинилися в ситуації запеклого протистояння між собою. Хто від цього виграв і хто був у цьому зацікавлений у першу чергу, не важко здогадатися.

Акваріум із жучками

Про те, що намічається чергова серія «шпигунських ігор», натякнув ще в п'ятницю Генпрокурор Юрій Луценко через «Фейсбук», повідомивши, що «у рамках кримінального провадження, яке розслідується спільною групою ГПУ та НАБУ, за здобутими в ході слідства фактами, які належно розсекречені, до Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів за підписами Генерального прокурора та директора Національного антикорупційного бюро направлені дисциплінарні скарги про вчинення керівником Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Назаром Холодницьким дисциплінарних проступків», і зазначивши, що він проситиме у КДСП про звільнення.

У той же день у пресі вийшло інтерв'ю керівника НАБУ Артема Ситника, де той розкрив деталі спецоперації і розповів, у чому ж підозрюють його соратника по антикорупційній боротьбі. Він повідомив, що в акваріумі, який стоїть у кабінеті Холодницького, було встановлено «жучок», і місяць НАБУ слухало все, що там відбувалося. Зокрема, він заявив, що останньою краплею, яка змусила вдатися до прослуховування, стали докази про перешкодження керівництва САП справи проти мера Одеси Геннадія Труханова. Також Ситник розповів, що голова САП зливав інформацію про заплановані обшуки (зокрема, того ж Труханова), тиснув на посадових осіб для прийняття ними певних рішень, на суд та підбурював свідків до надання неправдивих свідчень та інше.

Для Холодницького такі обвинувачення від колеги по антикорупційній боротьбі стали як грім серед ясного неба. На брифінгу, терміново скликаному з цього приводу, він зазначив, що за посаду не тримається, але вимагатиме публічного розгляду справи й повного оприлюднен-

Двоє в одному човні: експерти застерігають, що, «з'ївши» Холодницького, ГПУ може взятися й за Ситника.

Фото з сайта Главком.

ня записаних в його кабінеті розмов. За його словами, жодних протиправних дій він не вчиняв і максимум, що може бути на тих плівках, — це незезурні висловлювання у спілкуванні з підлеглими, але «вичистити болото корупції чистими рукавичками неможливо».

Водночас антикорупційний прокурор заявив, що під час протистояння між ГПУ та НАБУ, яке загострилося в грудні минулого року (нагадаємо, що тоді ГПУ затримала агента НАБУ під час спроби передачі хабара в 30 тисяч доларів за легалізацію іноземців першому заступнику голови ДМС Діні Пімаховій, натомість НАБУ звинуватило прокуратуру в зриві спецоперації та розсекречуванні агентів) йому так само пропонували грати проти Ситника, але він зберіг нейтралітет. А Ситник від спокуси показати, що його відомство має більшу вагу, очевидно, не втримався.

Влада взяла курс на повну дискредитацію ідеалізму і романтизму, якими був сповнений Майдан.

Чий чорт старший?

Узагалі, протистояння між двома молодими й амбітними особами, які раптом опинилися в центрі суспільної уваги та політичних розкладів, намітилося давно. І, безумовно, воно штучно підігрівалося основними політичними гравцями, які ще з часу проведення відкритого конкурсу на ці посади із залученням авторитетних експертів та громадських авторитетів (за цим конкурсом, який транслювався і в інтернеті, і на деяких телеканалах, стежили, як за футбольним чемпіонатом) переймалися питанням, як зробити ці структури більш контрольованими, щоб вони не задавали зайвих запитань і не чіпали потрібних персон. Чи не тому за більш як два роки діяльності і НАБУ, і САП якихось гучних викриттів чи відкритих процесів над корупціонерами ми так і не побачили.

У НАБУ за час роботи накопичилося чимало претензій до САП. За законом, свої підозри щодо топ-корупціонерів НАБУ передає до САП, і саме остання вирішує, чи достатньо у переданих матеріалах доказів для суду і наскільки якісно вони були зібрані, а тут думки обох структур часто розходилися. Серед найгучніших претензій — закриття справи про видання ліцензій газовим компаніям екміністра екології часів Януковича Мико-

ли Злочевського та неприязнення до відповідальності одіозного народного депутата Олеса Довгого, якого звинувачували в незаконному виділенні земельних ділянок сесією Київради.

Останнє свого часу викликало бурю емоцій і в Юрія Луценка, який через парламент добився зняття з Олеса Довгого депутатської недоторканності. Водночас Холодницький наполягає, що він діяв виключно в рамках закону, вимагаючи реальних доказів у справах, а не піару. «Як правило, після гучних затримань, гучного обрання запобіжних заходів чомусь наставала стадія слідства, яке тривало 7, 8, 10 місяців. Замість того, щоб закінчитися за два... Як тільки прокурор погоджував підозру, то він був хорошим, а як тільки питав про докази до кожного слова в підозрі, то одразу ставав «старою системою» і «не таким», — заявив Холодницький на брифінгу на свій захист.

Утім зараз питання не стільки в тому, хто в цій ситуації більш правий, хто білший і пухнастіший, скільки в тому, що ж буде далі з НАБУ, САП та Генпрокуратурою? Якщо копнути глибше, то святих тут немає і до кожного з фігурантів цього нелюбовного трикутника є свої претензії. Але існування цих структур створювало хоч натяк на можливу боротьбу з корупцією, яку Джо Байден назвав «раковою пухлиною» української політики. Якщо ж Юрій Луценко таки доб'ється відставки Назара Холодницького, то робота НАБУ теж буде паралізована (згадайте, як свого часу скаржився Артем Ситник на те, що він не може працювати, доки не оберуть антикорупційного прокурора). І тут можливі два варіанти.

Перший, оптимістичніший: виконуючим обов'язки глави САП стане нинішній перший заступник Холодницького Максим Гришук, якого журналісти прозвали «прокурор-кіборг» за його участь в АТО. Свого часу він був одним із трьох кандидатів, відібраних конкурсною комісією і поданих на затвердження Віктору Шокіну. Антикорупційне лобі вже взялося за просування саме його кандидатури на місце очільника Антикорупційної прокуратури.

Другий сценарій — реалістичний. Оскільки формально САП підпорядко-

вується Генпрокуратурі, а Назар Холодницький є заступником Юрія Луценка, останній може взяти справи НАБУ під свій контроль. І хоча, за законом, це неможливо, якщо виникає політична доцільність, на закон мало хто звертає увагу. Варто згадати призначення самого Юрія Луценка на посаду Генпрокурора. Схоже, саме для цього й організували всю цю катavasію.

Є і третій сценарій. Це коли буде оголошений новий конкурс на посаду голови САП із дотриманням усіх процедур. У цьому випадку процес може затягтися до нових виборів Президента, що так само влаштує нинішню владу.

Без Банкової — ніяк

Але найголовніша мета нинішнього скандалу, схоже, набагато далекоглядніша — влада таким чином прагне дискредитувати антикорупційні органи і взяти питання боротьби з корупцією повністю під свій контроль. У цьому переконаний політичний експерт, колишній заступник голови СБУ Віктор Трепак. «Оперативна розробка посадової особи такого рівня спочатку повинна була бути санкціонована вищим політичним керівництвом — добро повинна була дати Банкова. А це означає, що Банкова зливає Холодницького, оскільки він не виправдав її сподівань. Таким чином вона карає його за те, що він погано контролював НАБУ і не зміг повністю нейтралізувати загрози і ризики від його діяльності, які стосувалися політичного керівництва держави та його оточення. І хоч як це цинічно звучить, таке покарання здійснюється руками НАБУ», — зазначає він у своєму блозі.

Причому директор НАБУ Артем Ситник, який зараз виступив одним фронтом із ГПУ, наражається на великі ризики, адже, знищивши Холодницького, Банкова може взятися за НАБУ. В результаті — обидва керівники антикорупційних структур опиняться поза грою. «НАБУ і САП перестають бути головними суб'єктами протидії політичній корупції — такий статус собі знову повертає Банкова. А це означає, що, як і раніше, антикорупційна діяльність на вищому рівні буде здійснюватися з міркувань політичної та особистої доцільності, а не на засадах законності», — переконаний Трепак.

У цій ситуації є ще один момент, на який звертає увагу політолог Віталій Бала. Дискредитація антикорупційних органів, які були обрані на конкурсній основі з залученням громадськості, є серйозним ударом як по ідеї таких конкурсів загалом, так і по здатності громадськості радикально впливати на процес. Це уже другий такий сигнал за останній час — першим став публічний вихід Громадської ради доброчесності із процесу кваліфікаційного оцінювання суддів, про що нещодавно писала «УМ». І взагалі — усі події, на які влада пішла у 2014-15 роках під тиском Майдану, нині або нівелюються, або дискредитуються. Усе це так само робиться з прицілом на майбутні вибори — як зазначив відомий політик і громадський діяч Олесь Доній, влада з подачі політехнолога Олега Медведєва взяла курс на повну дискредитацію ідеалізму і романтизму, якими був сповнений Майдан. «Головний меседж — немає героїв, немає ідеалів, усі одним миром мазані. А значить — нічого страшного не станеться, якщо виберуть тих самих», — зазначає Доній.

Утім, є ще один фактор, який може серйозно втрутитися в гру. Свого часу США вклали чималу суму у створення і НАБУ, і САП, і тепер дуже хоче побачити результат від вкладених коштів. І їх аргумент, що у нас вибирати нема з кого, бо «всі такі», явно не влаштує. У грудні саме тиск США змусив Юрія Луценка поступитися у своєму протистоянні з НАБУ. Тепер у наших політичних партнерів може виникнути чимало запитань. На які доведеться шукати притомні відповіді. ■

■ ВИШКІЛ

«Рік тому тут було чисте поле»

Розбудова «Широкого Лану» триває, попри негоду та «циклони» в соцмережах

Геннадій КАРПЮК
Миколаївська область

Міжвидовий центр підготовки частин та підрозділів «Широкий Лан», що на Миколаївщині, продовжує свою розбудову в плановому режимі. Будівництво унікального польового табору не змогли зупинити ані погодні негаразди, які останнім часом неабияк дошкуляли Україні, ані штучно роздуті у соцмережах та в ЗМІ «циклони із присмаком зради».

Я на власні очі пересвідчився, коли приїхав до навчального центру, що згадане будівництво не зупинилося: люди там працюють настільки активно, наскільки їм дозволяє погода. Жодних інших чинників, які б впливали на процес, не існує. Об'єкти справді перебувають у майже 60-відсотковій готовності. Це табірне містечко є дебютним у низці подібних проєктів. Його реалізацію можна вважати своєрідним викликом як для проєктантів, так і для оборонного відомства. Цей майданчик став своєрідним полігоном і для будівельників, архітекторів, фахівців з військової логістики, планування тощо.

«Розумні» казарми...

— Темпи будівництва планові. Ми практично не відстаємо від графіка, — наголошує Олександр Войналович, керівник проєкту ТОВ «Вінницька будівельна компанія», яка здійснює генеральний підряд на виконання робіт зі спорудження житлових казарм для військовослужбовців. — На сьогодні повністю збудовано корпуси всіх 11 казарм. У більшості з них встановлені вікна, поступово приступаємо до внутрішніх робіт. Зараз заповнюємо стелі сандвіч-панелями, вже привезено матеріали для утеплення підлоги — незабаром займемося цим. Необхідні матеріали нині заносимо в казарми, словом, будівництво не припиняється. Звісно, алгоритм виконання певних видів робіт доводиться коригувати з урахуванням погодних особливостей, але вони не впливають на нашу здатність виконати зобов'язання перед Міністерством оборони і здати об'єкти вчасно та з відповідним рівнем якості виконання.

Коли трішки потеплішає, запевняє Олександр Войналович, будівельники почнуть заливати стяжки та підлогу, готуватимуть системи каналізації й водопостачання для заведення їх у призначені місця. А потім настане черга і кінцевого оздоблення всіх об'єктів.

Маємо пояснити, якими будуть майбутні казарми сучасного табірної містечка навчального центру. Це металеві каркаси, встановлені на потужному фундаменті, зашиті сандвіч-панелями. Стіни мають аналог утеплення, що відповідає товщині кладки з чотирьох цеглин. Тобто метрової товщини! Підлога і стеля

Нові казарми на «Широкому Лані»: брезентові намети незабаром кануть у Лету.

мають також системи утеплення, гідро- й пароізоляції. Кожна казарма розрахована на дві роти (240 чоловік) і поділена відповідно центральною перегородкою. У кожній її частині будуть свої спальні та службові приміщення: кімнати для командирів, тепловентиляційні пункти, електрощитові, сушарки, душові кімнати, туалети тощо. Передбачена тут і одна казарма для жінок — її облаштують, враховуючи саме «жіночу» специфіку.

— Визнаю, що теперішнього сезону нашим головним ворогом стали вибрики погоди, — продовжує Олександр Войналович. — Але ми добре розуміємо, наскільки важливо зараз для сектору безпеки виконати роботи з будівництва табірної містечка у визначені терміни. Нам вдається регулювати динаміку виконання робіт. Якщо у певний час нам заважає снігопад, дощ, буревій, то ми відпрацьовуємо у вихідні або змінюємо профіль робіт, беручись за завдання всередині приміщень. Тобто, намагаємося максимально ефективно використати той час, який у нас є. Іще одне: жодних проблем із фінансуванням та іншими моментами, які залежать від Мініборони, на цьому будівництві не виникало.

— Які зауваження чи висновки для наступного будівництва таких от табірних комплексів можна зробити на основі добутого вами на «Широкому Лані» досвіду? — запитує у Олександра Войналовича.

— На мою думку, Міністерство оборони має сформувати чітку і грамотну систему експлуатації цього комплексу, — зазначає пан Войналович. — Що я маю на увазі. З урахуванням того, що тут в основному перебуватиме перемінний склад, доцільно подбати про створення підрозділу чи організації професійної обслуги, адже у табірному комплексі працюватиме багато складних механізмів. І за їхню безпеку та коректну експлуатацію має хтось відповідати. Наприклад, обладнання,

яке закладається у тепловентиляційні пункти, містить чимало сучасних технологічних рішень. Потрібно мати досвід та відповідний рівень освіти, щоб належно його експлуатувати.

— Цікаво, а що таке тепловентиляційний пункт, яка його функція?

— Кожна казарма матиме власний тепловентиляційний пункт, якщо дуже просто — це автоматизований регулятор подачі тепла в приміщення. Тобто, якщо в казармі немає заселення, можна суттєво знизити там температуру повітря. Це дає неабияку економію ресурсів. Те саме й із системою вентиляції та кондиціонування: в кожній казар-

Будівництво триває.

ти надалі з Мініборони, незважаючи на те, що є багато охочих тикнути пальцем і сказати будівцтву ми не працюємо. Зокрема, звинувачують у тому, що байдикуємо, та ще й гроші, вибачте на слові, «пиляємо», — зазначає Олександр Войналович. — Приїздять шановні критики і критикани та й самі переконаються: будівництво наше живе і просувається до своєї кінцевої мети. Ми почали роботу тут навесні торік, і плануємо все завершити так, як зазначено у договорі — до кінця 2018-го.

Із навчань — у зону комфорту

Тим часом будівельники іншого підрядника — компанії «РІСТ» — працюють над прокладенням доріг, комунікацій, зводять сучасні котельню і величезну ідальню, де одночасно зможуть харчуватися приблизно 2,5 тисячі осіб.

— Коли ми починали рік тому роботу, тут було чисте поле, — каже очільник дільниці ТОВ «РІСТ» Сергій Носаченко. — У нас уже є фундамент та каркас під КПП. Зробили тимчасову під'їзну дорогу з бетонних плит. Завдяки їй ми в будь-яку погоду завозимо будматеріали й будівництво практично не зупиняється. Готовий каркас і дах ідальні, ось буквально днями маємо встановлювати металопластикові вікна у проїми.

А ідальня тут справді гігантська. Її обідня зала виконана у формі літери «Т». Вона має верхній та нижній — підвальний — рівні. Вже зроблено 70% опалубки для заливання бетонного перекирця підвалу, спроектованого для технологічного обладнання ідальні.

— Ця ідальня — унікальна споруда в своєму класі, адже розрахована на обслуговування за добу щонайменше 5 тисяч осіб. Звісно, цих людей потрібно швидко і якісно обслуговувати. На другому рівні ідальні будуть цехи для готування, обробки і зберігання провіанту, — пояснює Сергій Вікторович.

***

Саме так з'являється нова культура мілітарної архітектури та військового будівництва. Адже настав час оновлювати і ці речі, осучаснювати їх разом з усім контекстом осучаснення країни. Люди, які захищають свою державу, мають готуватися до цієї місії в нормальних умовах. Звісно, полігон — не будинок відпочинку, тренуватися інколи доведеться навіть у несприятливих умовах, адже воювати їм доведеться за будь-якої погоди. Але повертатися із навчальних місць вони повинні у власну зону прийнятної для сучасної людини комфорту. І цей комфорт стане цілковитою реальністю вже до кінця року. ■

Люди, які захищають свою державу, мають готуватися до цієї місії в комфортних умовах. І цей комфорт стане цілковитою реальністю вже до кінця року.

мі вона регулюватиме як внутрішній температурний режим, так і подаватиме свіже повітря. Тут будуть усі умови — душові, пральні, туалети. Ці споруди без зайвої скромності можна назвати «розумними» казармами. Тому, повторюся, досвіду сантехніка замало, аби бути на «ти» з таким обладнанням. Інакше його можна просто загубити.

...І повна екологічність

— А що буде навколо казарм після того, як їх введуть в експлуатацію?

— Згідно з генпланом, між усіма казармами буде бетонна проїзна дорога, на решту території повернемо той чудовий чорнозем, який ми згортали, коли починали будівництво, й засіємо його спеціальним сортом газонної трави. І його, як і «розумну» техніку, теж варто підтримувати у належному порядку — такі газони потребують кваліфікованого догляду. Створимо тут і повне автономне водозабезпечення — влаштуємо

належну кількість артезіанських свердловин, систему водопідготовки перед її використанням. Каналізаційна напірна станція працюватиме у повному циклі переробки стоків у відстійниках із подальшою їх біологічною очисткою. Тобто, це буде своєрідне невеличке місто — і без відходів — з повною екологічністю циклу життєдіяльності.

Цікаво, що тут здебільшого працюють місцеві люди — із навколишніх сіл і містечок. А це нові робочі місця — майже 100 людей працевлаштувалися на будівництві і заробляють непогані гроші. Це зварювальни-

ки, монтажники, фахівці з бетонних робіт та інших будівельних й інженерних спеціальностей. Утім розвиток полігонної інфраструктури нашого війська створює нові робочі місця не тільки під час будівництва, а й потребуватиме у подальшому формування обслуговуючих структур, а це певне вирішення проблеми працевлаштування для багатьох українців і розвитку окремих громад.

Також мені пощастило навідати будівництво котельні. Воно цікаве тим, що спочатку встановлюють привезені, кожен окремим тягачем, величезні котли, а тільки потім навколо них зводять приміщення. Причому котельню будують з урахуванням можливої перспективи розбудови цього містечка. Адже ці 11 казарм є лише першою чергою проєкту. Так само закладені й резерви потужності для очисних споруд та інші розрахунки. Друга черга передбачає будівництво іще приблизно такої ж кількості казарм.

— Ми готові співпрацюва-

ПРАВИЛА ГРИ

Під тиском «безвізу»

Призначивши на сьогодні розгляд скасування е-декларацій для антикорупціонерів, влада поставила їх перед вибором: або активісти порушують закон, або скасування буде формальним

Юрій ПАТИКІВСЬКИЙ

Сьогодні Верховна Рада України спробує скасувати електронні декларації для антикорупційних активістів. Піти на цей крок вітчизняних законодавців може змусити безпрецедентний тиск із боку Європи, який вийшов уже в публічну площину. Проте антикорупційних активістів українські чиновники таки зуміли поставити «в розтяжку»: скасування необхідності декларувати свої статки призначили на третій день після того, як сплив термін подачі декларацій. А тому в активісти залишався вибір: або здавати декларації вчасно і дотримуватися букви закону — і у цьому випадку скасування вже нічого

не змінювало б, або ж порушувати законодавство, сподіваючись на вплив Брюсселя та добру волю парламентаріїв.

«Я сподіваюся, що 3 квітня ми це питання вирішимо, скасуємо декларації, безумовно, пропишемо в законі, в перехідних положеннях, що ті, хто не подав до 1 квітня, не несуть ніякої відповідальності. Я думаю, що це був би найкращий вихід із цієї ситуації, я особисто буду за це голосувати», — сказав народний депутат від «Блоку Петра Порошенка» Олексій Гончаренко.

Таким чином може добігти кінця епопея з президентською ініціативою про запровадження декларацій для активістів, що розпочалася 27 березня минулого року. Тоді, на-

гадаємо, Президент Петро Порошенко підписав зміни до Закону «Про протидію корупції», згідно з яким члени антикорупційних громадських організацій зобов'язані подавати електронні декларації. Євросоюз розкритикував українські поправки до закону про електронне декларування, і Порошенко згодом просив депутатів скасувати цю вимогу.

Але шлях до результативного голосування виявився напрочуд довгим. Влада на словах декларувала готовність дослухатися до думки Заходу, але до реальних кроків справа не доходила. Попри те, що ціла низка представників впливових європейських структур — публічно і не тільки — закликала Банкову зробити це якнайшвидше.

Верховна Рада рятувала «безвіз» від антикорупційної ініціативи Петра Порошенка.

Фото з сайту fakty.ictv.ua.

Перед вихідними офіційний Київ отримав останнє китайське попередження. Посли держав «Великої сімки» вкотре висловили занепокоєння щодо введення в дію законодавчої норми про електронні декларації для активістів. І закликали скасувати її до 1 квітня. На їхню думку, вимога до людей, що не є держслужбовцями, декларувати свої статки порушує міжнародні зобов'язання України. А євро-

пейський комісар із питань європейської політики Йоханес Ханн натиснув на найбільшійший моль української влади: безвізовий режим. І заявив: Україна не виконала своїх зобов'язань перед ЄС.

Аби не втратити чи не головний здобуток нинішньої владної команди, Рада погодилася голокувати за скасування. Але неприємний осад від порушення обіцянок усе ж залишився. ■

Марія БОЖКО, Юрій ПАТИКІВСЬКИЙ

За даними соціологів, оптимізм українців поступово зростає, навіть попри проблеми, які їх найбільше турбують: недовіра до влади, складності з реалізацією свого потенціалу на Батьківщині та необхідність вирушати у трудову еміграцію. Оптимістичніше ставиться до нас навіть МВФ, який уже доволі позитивно оцінює потенціал нашої держави, не лише економічний, а й інтелектуальний.

Утім, як зазначають експерти, лідерів — громадських, політичних тощо — у наших реаліях треба формувати. Цю нішу намагаються заповнювати, і одним із таких прикладів є організація Школи київського політика, що працює у столиці.

Оптимізм є, справа за успіхами

Оптимізм українців стосовно економічної ситуації в країні поступово зростає, виявило опитування, проведене неурядовою американською організацією International Republican Institute. Більший оптимізм висловили респонденти по всій країні. Масштабне опитування IRI охопило 19 000 українців із 24 міст, включаючи Маріуполь і Сіверськонецьк на Донбасі. Респонденти двадцяти трьох із 24 міст переконані, що економічна ситуація в Україні покращилася за останній рік. У всіх 24 містах респонденти відзначили покращення економічних ситуацій власних домогосподарств.

«Це демонструє, що відданість таким реформам, як децентралізація, позитивно впливає на країну й означає важливий поступ України на шляху до демократії», — зазначив регіональний директор з питань Єврозв'язу неурядової американської організації International Republican Institute Стівен Нікс.

Тим часом Міжнародний валютний фонд заявив: він не вважає Україну країною, що розвивається з низьким доходом, і пов'язує падіння доходів у країні з військовим конфліктом. У МВФ відзначили, що в 2014 році рівень доходів в Україні в перерахунку на одного громадянина був на 14% нижче рівня, до якого країни включаються в групу низькодоходних (2 330 доларів річного доходу). Проте Україна не була включена до групи країн із низьким доходом у зв'язку з тим, що основною причиною зниження доходів став військовий конфлікт.

«Падіння рівня доходів в Україні, в основному, відображає вплив військового конфлікту», — наголосили у Фонді. При цьому Україна не була включена до групи низькодоходних країн і в 2018 році, оскільки структура її економіки є типовою для країн з ринковою економікою.

Проте серед проблем, які у нашій державі нині загострюються, — темпи трудової міграції та, як наслідок, кадровий голод. Українські компанії уже б'ють на спо-

САМООРГАНІЗАЦІЯ

Сам собі політик

Громадські активісти, організовуючи у тому числі освітні суспільні заходи, значно ефективніше за державу інтегрують Україну у єв्रोструктури

Українське суспільство робить ставку на молодих лідерів.

лох. Вони відчувають конкуренцію з європейцями за трудові ресурси. Затрати на них у загальній структурі собівартості їх продукції досі були доволі низькими. Наприкінці 2017 року Держстат опублікував обстеження щодо трудової міграції українців. Так, у 2015—2017 роках з України емігрувало 1,3 млн. осіб, або 4,5% населення. Із них 43 тис повернулися, ще 49 тис були тимчасовими трудовими мігрантами. Найбільше українців емігрувало до Польщі, Росії, Італії та Чехії.

Утім говорити, що Україна залишиться без українців у найближчі роки, теж не можна. Адже аналогічні темпи еміграції спостерігалися в Польщі, Литві та Латвії після приєднання цих країн до Євросоюзу. Не оминула ця ситуація Румунію та Болгарію.

Експерти та громадські активісти зазначають: потенціал у нашій державі доволі значний, ситуація аж ніяк не безнадійна, але для реалізації цього потенціалу необхідна мобілізація зусиль.

Не лише вимагати, а й пропонувати

Одним із елементів такої роботи є підготовка власних лідерів: як у сфері політики, так і економіки, суспільної думки тощо. Мода на іноземних фахівців, на щастя, вже

минула, і тепер суспільство очікує на власних. Як напрямок такої роботи — перший етап Школи київського політика. «Наша школа — це чудова можливість для людей, які небайдужі до долі держави, бачать себе в політиці та потребують нових знань від професійних лекторів, бажають знайти однопідумців», — каже голова Київської міської організації Української галицької партії Андрій Смолій.

Лекцію на тему «Публічна політика» для киян провів доцент КНУ ім. Тараса Шевченка, директор департаменту внутрішньої політики Міжнародного центру перспективних досліджень, політолог Ігор Петренко. «Школа Київського політика є хорошим проектом, який дійсно допомагає людям орієнтуватися та отримувати базові знання, щоб вони змогли змінити те, що вони хочуть, бути активними не просто на словах чи у гаслах, а й бути активними, розуміючи, що необхідно змінювати і як це робити. Ми хочемо вийти на те, щоб суспільство не просто щось вимагало від влади, а пропонувало конкретні варіанти, як можна вирішити проблеми, — каже він. І продовжує: — Лекція, яку я сьогодні прочитав, була про публічну політику. Це важливий істотас політики загалом, це той інструмент, який громадські активі-

ти, організації та політики можуть застосувати для того, щоб вирішувати суспільні проблеми і досягати певних пріоритетів чи соціальних цілей. Розуміти її специфіку, її зміст, що на неї впливає, що є головним, суб'єкти її вироблення, які взаємодії можуть виникнути, — це є важливим елементом впливу громадськості та суспільства. Коли суспільство вже не просто щось вимагає від влади, а пропонує конкретний варіант того, як можна вирішити цю проблему або як можна досягти певного соціального стану».

Динамічно та цікаво працював з учасниками школи Наріман Дарвішов, практичний психолог та тренер. Він не дав сумувати учасникам наприкінці дня, адже усю теорію лекції продемонстрував та закріпив на практиці грою «Сніданок з особистістю». «Взагалі, політична діяльність — це така концентрована комунікація, і на Школі київського політика я розповідав про асертивність як про здатність на переговорах не поступатися власними позиціями та зберігати повагу до позицій своїх партнерів. Також ми не оминули базові психологічні маніпуляції та впливи, а найголовніше — основні засоби, як ми можемо їм протидіяти», — каже психолог.

«Безперечно, дуже тішить така велика кількість молодих людей, які відвідали захід. Мені здається, що це свідчить про формування певного здорового середовища для втілення якісних змін. Великим плюсом є і практично стовідсоткова явка наших партійців, які показують своїм прикладом бажання до саморозвитку і до розуміння певних політичних процесів, які відбуваються в нашій державі», — каже член київської міської організації Української галицької партії Владислав Біль.

Середній вік учасників заходу — від 17 до 35 років. Усі вони брали активну участь у дискусіях та інтерактивах. Першим був проект Школи галицького політика, який стартував восени 2017 року в трьох галицьких обласних центрах: у Львові, Тернополі та Івано-Франківську. Відразу три заняття у всіх трьох містах відбулися за два останні тижні. Зокрема, у Львові Школа пройшла 24 березня, а наступного дня правильно комунікувати у соцмережах вчився Івано-Франківськ.

«Європейські цінності притаманні лише пасіонарній частині активних українців. Їхня питома вага в нашому суспільстві становить 5-10%. Ці цінності потроху, повільно, але поширюються на решту українців. Однак вони зовсім не притаманні владі в Україні. Там продовжують домінувати радянські цінності, — резюмував економіст Олександр Саченко. — Втім, там, де ситуацію вирішують люди чи громадські організації, спостерігається рух до європейських цінностей». ■

Оксана СИДОРЕНКО

Перша Міжнародна конференція «Меди Межириччя», присвячена медовому господарству, технологіям та регулюванню ринку бджолярства в Україні, відбулася минулого тижня у селі Семенівка. Її метою стало створення галузевого кластеру, який об'єднав бджолярський бізнес, владу та громадськість.

Найміцніша спільнота — з індивідуалістів

Полтавська облдержадміністрація вже визначила свою функцію у новоствореному кластері: забезпечити умови для розвитку бізнесу, іміджевого як для Полтавщини, так і для всієї України. «Ми свідомо підписали меморандум, який накладає на нас певну фінансову відповідальність, бо бджолярі нині потребують підтримки, — пояснив голова Полтавської ОДА Валерій Голубко. — Через обласну спілку пасічників зможемо створити окрему програму, яка дасть можливість поліпшити технічну базу й сприятиме розвитку медової галузі на Полтавщині, як експортоорієнтованої».

В Україні досі не було кластерів з бджільництва. Полтавщина стала першопрхідцем. На думку заступника міністра аграрної політики та продовольства Ольги Трофімцевої, перевага кластеризації полягає саме в тому, що для мікроробника, якими зазвичай і є пасічники, стане можливим спільний вихід на цивілізовані ринки збуту.

Ядром стартового кластеру виступить місцеве приватне сільськогосподарське підприємство «Дружба». «За європейською практикою, такий кластер вибудовується від шести місяців до п'яти років, — розповідає очільник базового сільгоспідприємства Сергій Семигренко. — Але перший крок у його формуванні ми зробили — підписали Меморандум про співпрацю між представниками бізнесу, влади, громадськості, освіти і науки. Почнемо створювати раду директорів. Кластер зареєструємо як юридичну особу. До його складу ввійде десять районів області».

За інформацією прес-служ-

ГАЛУЗЬ

Мед об'єднує

Бджільницькі кластери як гарантія експорту

Бджільництво в Україні переходить на промислові рейки, не втрачаючи колориту приватності.
Фото з сайту userapi.com.

би Полтавської облдержадміністрації, разом з обласним керівництвом меморандум уже підписали голова Спілки пасічників України Володимир Стретович, ректор Полтавської державної аграрної академії Валентина Аранчій, виконавчий директор громадської спілки «Органічна Україна» Олена Ракова, директор Державного навчального закладу «Гадяцьке аграрне училище» Наталія Сенчук.

Промисловизація хенд-меду

Кожен регіон України намагається підняти марку традиційного українського промислу по-своєму. Інвестиції у 20 мільйонів гривень отримав перший на Львівщині завод із переробки меду та продуктів бд-

жільництва Товариства з обмеженою відповідальністю «Ренома». Як уже повідомлялося, у лютому нинішнього року він відкрився в селі Сопошин Жовківського району. «Дуже важливо, щоб виробники сільськогосподарської продукції, виробники, які працюють в агропромисловому комплексі, мали якнайбільшу додану вартість, — пояснює централізоване кураторство над проектом голова Львівської ОДА Олег Синютка. — А додана вартість створюється від кінцевого продукту, тим паче, якщо цей продукт є затребуваним на ринку».

Поки що це єдиний, але, сподіваються, не останній підрозділ такого гатунку в області. Село отримало сучасне підприємство, де зможуть

працювати місцеві мешканці, сплачуючи податки до місцевого бюджету, а не в бюджети успішніших країн-сусідів. Завод став втіленням одного з трьохсот проєктів, які супроводжує облдержадміністрація, слідкуючи, щоб інвестори не мали клопотів з адміністративними бар'єрами та організацією роботи.

Родзинкою заводу є саме сортовий мед: акацієвий, липовий, гречаний, соняшниковий, ріпаковий, — який звідси експортують у Польщу, Австрію, Італію, Канаду. Кожна партія має експертний висновок. Підприємство має можливість регулярно поставляти поліфлорний (зібраний з різних видів рослин) або монофлорний мед (зібраний з одного виду рослин)

загальним обсягом до 500-1000 тонн на рік. Планують найближчим часом створити органічну та промислову пасіки, започаткувати виробництво фасованого меду, налагодити виробництво інноваційних лікувально-профілактичних засобів на основі продуктів бджільництва та екологічно безпечних препаратів для бджіл.

Бренд у поміч

«Медові брати» — таку назву обрало і запатентувало як бренд ще одне українське підприємство-експортер. Воно розпочало виробництво особливого, кремowanego меду, два роки тому. Сировина надходить на пакування з різних регіонів: підприємство має пасіки на Миколаївщині, Черкащині (по 60 вуликів), та у Хмельницькій області (10 вуликів). За словами засновників, організація невеликого цеху з виробництва кремowanego меду коштує близько п'яти тисяч доларів США. В цю вартість входить і обладнання, бідни та кремовниці. Мед на підприємстві фасують у баночки по 35-450 грамів та великі ємності по 2,1 кілограма. Гуртові ціни складають від 90 до 140 гривень за кілограм або в роздріб — від 40 гривень за баночку. За словами натхненника бренду Дмитра Кушніра, якість кожної партії продукції контролює лабораторія якості Інституту бджільництва імені Прокоповича у Києві. Окрім продажу на внутрішньому ринку, фасований товар експортують до Франції. «Наша ціль — показати, що продукти з високою додатною вартістю можливо створювати у будь-якому регіоні», — говорить Кушнір. При цьому акцентує, що принципово відмовилися від виробництва рідкого меду. Адже тоді його доводиться перегрівати або фільтрувати, а такі маніпуляції можуть зашкодити якості. У процесі ж виробництва кремowanego меду його підігрівати тільки до 30 градусів, переливають у кремовниці та перемішують кілька днів. За минулий рік підприємство продало 2 тонни меду. Це поки що небагато. Але мета хорошого бренду — не забезпечити кількість, а гарантувати якісний продукт. ■

Олена ЯРОШЕНКО

Визначено терміни, протягом яких виробники продукції аквакультури (рибництва) мають запровадити в роботі принципи системи НАССР. Так, до 20 вересня нинішнього року запровадити їх мають підприємства, що провадять діяльність з харчовими продуктами, у складі яких відсутні необроблені інгредієнти тваринного походження (крім малих потужностей), утім числі й виробники сировини. А до 20 вересня 2019 року — всі малі підприємства, незалежно від виду продукції, яку вони виробляють.

Невиконання зазначеної норми розцінюватиметься як порушення законодавства, що тягне за собою накладання штрафів. Вони складуть, відповідно, для юридичних осіб — від 96 до 240 тисяч, а для фізичних осіб-підприємців — від 9,6 до 48 тисяч гривень. Окрім цього, передбачено зупинку роботи підприємств-порушників.

ЗАКОНОТВОРЧИСТЬ

Знов за рибу штрафи

Аквавиробництва повинні узгодити свої процеси з новими нормами

Як раніше повідомляла «УМ», з 4 квітня набирає чинності Закон «Про державний контроль, що здійснюється з метою перевірки відповідності законодавству про безпечність та якість харчових продуктів і кормів, здоров'я та благополуччя тварин». Він і передбачає можливість здійснення перевірки Держпродспоживслужбою впровадження системи НАССР на підприємствах. Очікується, що за рахунок забезпечення належних умов виробництва відповідно до міжнародних норм виробники зможуть розширити свою діяльність та вийти на нові ринки збуту. ■

ДОВІДКА «УМ»

НАССР (Hazard Analysis and Critical Control Point) — система контролю рівня безпечності продукції в процесі її виробництва. Система дозволяє виділити всі потенційно небезпечні чинники та запобігти їх виникненню. На базі концепції НАССР розроблено декілька стандартів, які застосовуються в окремих країнах та ланках харчового ланцюга. В Україні на сьогодні діють два з них: ДСТУ 4161-2003 «Системи управління безпекою харчових продуктів. Вимоги» та ДСТУ ISO 22000:2007. До 20 вересня минулого року на систему НАССР мали перейти підприємства, що провадять діяльність із харчовими продуктами, у складі яких є необроблені інгредієнти тваринного походження, зокрема виробники пресервів.

НОВИНИ ПЛЮС

Дотація на корову

Уряд подовжив термін подання документів для отримання річної державної дотації в 1 тисячу 500 гривень на корову з 1 квітня до 1 травня. Відтепер аграрії, які є юридичними особами, подають до 1 травня (станом на 1 січня) та до 1 жовтня (станом на 1 липня) до Мінагрополітики відповідну заявку (в електронному та паперовому вигляді); довідку про відкриття поточного рахунка, видану банком; копію звіту про стан тваринництва (форма 24-сг) станом на 1 січня та 1 липня поточного року; довідку, чинну на дату подання заявки, про відсутність заборгованості з податків і зборів. Комісія Мінагрополітики до 15 травня та до 15 жовтня поточного року на підставі поданих документів визначає обсяг дотації за утримання корів за кожним суб'єктом господарювання. Міністерство протягом п'яти робочих днів затверджує розподіл бюджетних коштів між суб'єктами господарювання та не пізніше 5 червня та 5 листопада поточного року спрямовує відповідні суми на їх банківські рахунки. Дотація на корову в рік сплачується двома частинами по 750 гривень.

Аукціон племінних тварин

На ювілейній, XXX, Міжнародній агропромисловій виставці «АГРО-2018» пройде перший український Аукціон племінних тва-

рин. Це унікальна подія, де кожен охочий отримає можливість взяти участь у відкритих торгах та придбати тварин рідкісних порід. Серед лотів аукціону передбачено наступні. Породи овець: романівська, асканійська, тексель, дорпер, едильбаївська, алтайська, решетилівська. Породи кіз: альпійська, заненська, ангорська, німецькі бурські, оренбурзька, англо-нубійська. Детальнішу інформацію можна дізнатися на сайті <http://www.agroexpo.in.ua/>.

Долари за печериці

За результатами минулого року, Україна експортувала 533 тонни печериць на 480 тисяч доларів США. Це у 12,5 раза більше, ніж у попередньому році: тоді цих грибів поставили на зовнішні ринки 42,6 тонни на 37,8 тисячі доларів. Найбільшими покупцями за цією групою стали Молдова (443 тонни на \$382 тисячі), Білорусь (85,4 тонни на \$87,1 тисячі) та Румунія (1 тонна на \$1,5 тисячі).

Також українські печериці постачали до Ізраїлю, Грузії, Кувейту, Австрії, Панами, Словаччини, Туреччини та інших країн. За даними прес-служби Мінагрополітики, минулого року імпортовано в Україну печериць всього 0,45 тонни на 0,6 тисячі доларів. Таким чином сформовано позитивне зовнішньоторгівельне сальдо за цією позицією у 479 тисяч доларів США. ■

■ НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Воскресіння
Христа в 3DСтворено тривимірну
модель тіла Сина Божого

Ігор ВІТОВИЧ

Тривимірною моделлю тіла Ісуса Христа відтворено на підставі даних, зібраних із Туринської плащаниці, в яку, згідно з християнською вірою, було огорнуте тіло Христа в труні. Про результати досліджень науковців з університету італійського міста Падуа повідомляють світові ЗМІ, зокрема і ватиканський портал Vatican Insider.

Туринська плащаниця — це лляне полотно прямокутної форми, на якому зберігається відбиток-зображення померлого чоловіка через тортури, що закінчилися його розп'яттям. Щоденна ватиканська офіційна газета «Осерваторе Романо» повідомила у грудні 2011 року результати п'ятирічних досліджень Плащаниці італійськими вченими, які підтверджують, що полотно походить із часів життя Ісуса, є ідентичним.

Тепер учені просунулись ще далі. Тривимірну модель померлого відтворено на підставі детальних вимірів слідів на тканині.

Дослідники нарахували на тілі Ісуса 370 ран від батога. Сліди на тканині також вказують на серйозний вивих правого плеча. «Я нарахував на плащаниці 370 ран від биття батогом. До цього потрібно додати бокові, які не відбилися на полотні, оскільки полотно прикривало тіло лише спереду і ззаду. Відтак, можемо припускати, що загалом було принаймні 600 ударів. Окрім того, тривимірною реконструкцією вказала, що на момент смерті чоловік осунувся праворуч, оскільки праве плече було вивинчене так серйозно, що відбулося пошкодження нервів», — розповів професор Джуліо Фанті, глава дослідницької групи Падуїнського університету. Він також висловив впевненість в автентичності Туринської плащаниці.

«Створена статуя — це тривимірною реконструкція натуральних розмірів чоловіка, який був загорнутий в Туринську плащаницю, тобто тіла Христа після зняття з хреста», — пояснив Джуліо Фанті, який викладає методику механічно-термічних вимірів в університеті Падуї. В інтерв'ю італійському тижневику Chi професор стверджує, що Ісус був надзвичайно вродливим чоловіком: худорлявим, струнким і досконалої будови тіла, зростом 180 сантиметрів, хоча в ті часи середній зріст чоловіків становив 1 метр 65 сантиметрів.

Плащаниця надалі є одним із найцінніших предметів в історії людства, хоча її виникнення надалі залишається загадкою для науки. Найбільш поширеною на цей час гіпотезою залишається припущення, що сліди тіла померлого на тканині відбилися внаслідок разового короткотривалого, але надзвичайно потужного викиду енергії. ■

■ НАСЛІДКИ

Згорів разом із «Зимовою вишнею»

Подав у відставку губернатор Кемеровської області Аман Тулеев, який тримався на посаді ще з часів Єльцина

Олег БОРОВСЬКИЙ

Губернатор Кемеровської області Аман Тулеев оголосив 1 квітня, що йде у відставку. І це не був жарт, а курйоз долі. Володимир Путін прийняв відставку. Це сталося через тиждень після страшної пожежі в торговельному центрі «Зимова вишня» в Кемерові, жертвами якої стали 64 особи, більшість з яких були діти.

«Зробив усе, що міг»

Тулеев записав відеозвернення, в якому висловив співчуття у зв'язку з пожежею і заявив, що «зробив усе, що міг». Звернення відрізнялося від попередньої заяви Тулеева, коли він просив пробачення за трагічну за наслідками пожежу в президента Володимира Путіна, але не знайшов слів співчуття для людей, які зібралися на центральній площі Кемерова і вимагали від влади детальнішої інформації про слідство у справі пожежі. Він обізвав цих людей «бузотьорами», які намагаються попіаритися на трагедії.

73-річний Тулеев — політичний старожило, колишній кандидат у президенти, колишній член КПРФ. Із губернаторів, які очолили регіони ще при президентові Борисові Єльцині, на посадах до 2017 року залишилися тільки Тулеев і голова Белгородської області Євген Савченко. Чутки про можливу відставку Амана Тулеева, який керував Кемеровською областю незмінно з 1997 року, з'явилися ще влітку минулого року, коли губернатору зробили операцію на хребті, і він кілька місяців не з'являвся на людях. Однак пізніше РБК і «Ведомості» з посиланням на джерела писали, що в Кремлі вирішили почекаати з «почесною пенсією» для Тулеева до президентських виборів, аби «не порушувати позиції сил у регіоні» (і регіон таки дав 85% підтримки Путіну на виборах). Але спокійно піти на «заслужений відпочинок» не вийшло: ситуацію раптово ускладнила пожежа з численними жертвами.

З усіх російських губернаторів тільки Тулеев регулярно потрапляв до рейтингів політиків, яким довіряють росіяни (не лише мешканці області). Економічна модель Кемеровської області, що складалася за Тулеева, навіть отримала назву «кемеровський соціалізм»: це численні пільги, виплати, безкоштовні путівки, низькі тарифи. Іноді Тулеев навіть щедро дарував вугілля окремим сім'ям. Вугілля і руда — це основне джерело прибутків області. Але ціни на цю сировину падають, область отримує дедалі менше доходів. Внаслідок цього Кузбас зараз входить до числа лідерів серед російських регіонів за часткою прострочених громадянами кредитів.

Хоча, ймовірно, Тулеев і після відставки збереже впливи на владу. 2011 року рада народних депутатів Кемеровської області ухвалила закон про присвоєння Тулееву почесного звання

Чи є вихід із зоопарку під назвою «Росія»?
Фото з сайту interfax.ru.

Аман Тулеев.

«Народний губернатор». Йому вручили орден із різних видів золота з діамантами, а також призначили щомісячну пенсію в 50 тис. рублів. Але головне, що губернатору, який склав повноваження, тепер «для здійснення ним громадської діяльності» надається помічник, а також окремий кабінет у приміщенні адміністрації з доступом до загальної мережі, всіх правових баз, державних інформаційних систем і засобів зв'язку.

Тимчасово виконуючим обов'язки губернатора Кузбасу призначили заступника Тулеева — віце-губернатора Сергія Цивілева. Він є гендиректором вугільного холдингу «Колмар», діловим партнером ближнього до Путіна мільярдера-олігарха Геннадія Тимченка. Йому належить 70% акцій компанії. Саме Цивілев став на коліна перед жителями міста на мітингу після пожежі, але пізніше звинуватив протестувальників у спробі дискредитації влади. Ще до того, як на сайті Кремля з'явилася повідомлення про офіційне призначення, газета «Ведомості» повідомляла, що в регіоні були схвалювані новиною про можливе призначення Цивілева, оскільки він не належить до місцевих еліт. А це означає, що він розпустить команду Тулеева та приведе до влади в Кузбасі своїх людей.

Впливати на Путіна протестами вже пізно

Тим часом масові протести, спричинені трагедією, стали стихати, хоча менша за масштабами акція відбулася і минулими вихідними. Судячи з усього, в Кремлі добре розчули лозунги «Путіна — геть!», які звучали на тих мітингах. І вжили заходів. Той же таки Цивілев звинуватив у намірах «попіаритися на горі» одного з організаторів народних протестів, місцевого мешканця Ігора Вострікова, який втратив у пожежі всю родину. Після «виховної» розмови Востріков і сам став оспівувати «оперативні та результативні» дії Володимира Путіна та місцевої влади. У соцмережах люди дивуються: чим спецслужби змогли так залякати чоловіка, який уже втратив усе? Адже тональність Вострікова змінилася: під час чергового виступу він назвав Путіна царем і додав, що «влада, напевно, повинна бути сильною».

Сам «цар» так і не наважився подивитися в очі родичам загиблих і з ними особисто не зустрівся. А його відвідини лікарні, де лікують постраждалих, й узагалі викликали хвилю обурення. Адже на постановочних фото, де президент РФ нібито відвідує постраждалих, люди впізнали підставного бійця Росгвардії, який удавав пацієнта.

Чи призведуть кемеровські протести до чогось більшого? Навряд чи, наголошують аналітики. «Впливати на російського президента чимось на кшталт протестів у Кемерові вже пізно. Розрахунок може бути, радше, на кремлівську еліту, яка дійсно багато втрачає і відчуває дедалі більші сумніви в ефективності наявної владної вертикалі», — вважає російський політолог Дмитро Орешкін, якого цитує «Новое время». ■

■ НОВИНИ ПЛЮС

«Небесний палац» упав на Землю

Уламки китайської космічної станції «Тяньгун-1» («Небесний палац»), які не згоріли в щільних шарах атмосфери, впали на Землю. Більшість елементів восьми-тонного космічного апарату згоріли над південною частиною Тихого океану. Про це повідомили у Китайському космічному агентстві. Зокрема, в їхньому повідомленні йдеться, що станція «Тяньгун-1» увійшла в атмосферу Землі вчора о 3:15 за Києвом або 00:15 GMT (за Гринвічем). Астрономом Джонатан Макдавел із Гарвардсько-Смітсонівського центру астрофізики

написав у «Твіттері», що станція, імовірно, впала на північний захід від Таїті.

Шварценеггер переніс операцію на серці

Колишній губернатор Каліфорнії та актор Арнольд Шварценеггер переніс операцію на серці в Лос-Анджелесі. Це не перша операція 70-річного «Термінатора» на цьому органі. У 1997 році лікарі вже замінили акторові клапан аорти. Наразі він перебуває у стабільному стані у лікарні Кедр-Сінай. Його прес-секретар Даніель Кетчелл заявив, що операція пройшла успішно.

Призначено в.о. держсекретаря США

Заступник державного секретаря США Джон Салліван призначений виконувачем обов'язків голови відомства, повідомила речниця Державного департаменту Гедер Науерт у «Твіттері». «Заступник держсекретаря Джон Салліван — досвідчений керівник, який заслужив довіру і повагу своїх колег у Білому домі. Сьогодні він призначений на посаду виконувача обов'язків голови відомства. Держдепартамент буде в надійних руках, поки Майк Помпео проходить процес затвердження», — написала Науерт. 13 березня президент США Дональд Трамп повідомив, що звільняє Рекса Тілперсо-

на з посади державного секретаря США, а його місце займе директор Центрального розвідувального управління Майк Помпео.

Три Франції сміття в океані

Гігантський острів сміття, який знаходиться у північній частині Тихого океану між Каліфорнією та Гавайськими островами, невпинно розростається. За останніми даними вчених, площа великої плями сміття вже перевищує в три рази площу Франції. Плаваюче сміттєзвалище є одним із найяскравіших прикладів людської безвідповідальності. Головним елементом цього сміттєзвалища є відходи розміром більше п'яти сантиметрів. Вони становлять 96% всієї

маси відходів в океані. Але найбільш небезпечною складовою цього «континенту» є так званий мікропластик, тобто частинки в вигляді пилу. Цей пластиковий пил не становить єдиної маси, а перебуває у воді у вигляді пластикового «розсолу», який отруєє все живе в океані. Найгірше, що мікропластик не підлягає повному розпаду. Острів між Гаваїями і Каліфорнією має масу понад 129 тис. тонн, що в 16 разів більше, ніж вважалося раніше. Зростає і густина дрейфуючого сміття. Мільйони тонн пластику також дрейфують в Атлантичному, Індійському океанах та в районах Арктики і Антарктиди. Вони також не піддаються біорозпаду.

Юлія КОСИНЬСЬКА, Олег КРУК
Київ—Таллінн

■ НА ВЛАСНІ ОЧІ

Диво від грамоти

До 100-річчя Естонської Республіки. Як країна пройшла шлях від «аграрної території» до світового інформаційного лідера

«Маленька, але гарненька», — кажуть про Естонію туристи, які її відвідали. Однак варто нагадати, що за площею Естонія більша за такі європейські країни, як, скажімо, Голландія, Данія чи Швейцарія. Інша справа, що за населенням балтійська республіка значно поступається їм. Тут також немає потужної промисловості та великих міст (окрім Таллінна), натомість сільська місцевість всяйна затишними, мальовничими хуторами. Можливо, саме ці факти й створюють враження мініатюрності Естонії.

На жаль, для українських туристів наймають екскурсоводів із місцевих росіян, які хоча й толерантні щодо естонців, але все ж таки розповідають традиційні «російські байки» про історію краю. Не чули ми й того, що маленька пострадянська країна ввійшла в чільну групу багатьох світових рейтингів із розвитку. Лише після ретельних журналістських пошуків нам вдалося розкрити деякі секрети успіху «естонського дива».

Декорації минулого

Темний силует Таллінна з середньовічними баштами на тлі блакитного неба нагадує старовинну гравюру. Тож для багатьох гостей країни, які приїжджають чи припливають морем, чітко окреслений контур міста залишається в пам'яті як візуальна візитка.

«Архітектурний ансамбль Старий Таллінн занесено в список ЮНЕСКО світової культурної спадщини, а талліннська Ратуша — одна з наймонументальніших готичних ратуш в історії архітектури Північної Європи», — розповіла екскурсовод, коли ми прогулювалися серед колоритної середньовічної архітектури. Насправді будівля не вражає ні розмірами, ні формою. Однак площа біля неї — місце зустрічі всіх гостей столиці. Вона навіть узимку заповнена туристами з усіх кінців світу.

Від Ратушної площі, яка не змінювала свого «обличчя» з початку XV століття, розходяться бруковані вулички. Одна з них веде у Вишгород (верхнє місто). Тут з оглядового майданчика відкривається унікальна панорама середньовічного міста — суцільні червоні черепичні дахи та вежі, а далі — темносині хвилі Балтійського моря. «Жива» візитка столиці. Панорамні світлини міста з цієї точки прикрашають усі рекламні видання. Однак гостю, аби зробити фото, слід делікатно попрацювати ліктями — туристів тут завжди більше, ніж вільного місця.

«Бачите високий готичний шпиль? — риторично запитала наша провідниця, коли ми намагалися знайти шпарину в натовпі відвідувачів, аби сфотографуватися. — Це церква святого Олафа — найвища будівля Естонії. Вона знаменита також тим, що в XV—XVI століттях вважалася найвищою спорудою Європи і світу. Тоді її висота сягала 159 метрів, а шпиль слугував орієнтиром для кораблів».

Цікаво, що назва Таллінн означає «данське місто». Так давні ести назвали поселення після захоплення його данцями 1219 року. Скандинави-прибульці йменували свою фортецю Ревель. Пізніше ці землі належали Лівонському й Тевтонському орденам, Швеції. Саме тоді

Панорама Таллінна, фото з Вишгорода.
Фото Юлії КОСИНЬСЬКОЇ.

Естонія ввійшла у сферу західноєвропейської культури. 1721 року край захопила Росія. І лише 1919 року, після здобуття незалежності, естонці перейменували Ревель у Таллінн згідно з місцевою традицією.

Упродовж століть навряд чи хтось із загарбників замислювався про справжніх господарів цієї землі. Естів довго не помічали. Лише в другій половині XIX століття вони вийшли на історичну арену.

Наказано жити

Наша подорож до Естонії збіглася з ювілеєм Естонської держави — 24 лютого 2018 року їй виповнилося 100 років. Російський екскурсовод, зрозуміло, забула про це навіть згадати. Врешті, ми дізналися: щоб ювілей запам'ятався надовго, його святкуватимуть не один день, не один місяць, а... цілих три роки. Перші урочисті заходи відбулися ще в квітні 2017 року і триватимуть до лютого 2020-го.

В усі часи естонців було небагато, тож національне виживання та опір асиміляції актуальні й досі. До того ж багатьом естонцям через тяжкі економічні умови довелося емігрувати до європейських країн, США та Канади. Ернест Хемінгуей у своєму романі «Маєш і не маєш» написав: «У кожній гавані південних морів зустрінемо кількох засмаглих, просолених білявих естонців». Ця цитата великого письменника стала символічною для естонців. Хто це так прихильно згадає маленьку націю?

Нині естонська мова за кількістю носіїв — найменша державна мова в Європі, яка, однак, надзвичайно розвинена і використовується в усіх сферах життя. Якщо поглянути історично, то головну роль у збереженні естонського народу і перетворенні його в націю зіграла, як не дивно, приналежність до лютеранського віровчення.

Різдво на Ратушній площі.

Великий реформатор Мартін Лютер стверджував, що людина сама має читати святе Письмо і осмислювати віру рідною мовою. Тож, згідно з державною програмою (тоді ці землі належали Швеції), школи для дітей в Естонії з'явилися ще 1686 року, а ще через 50 років естонською мовою надрукували повний переклад Біблії.

Перепис населення 1897 року (за часів Російської імперії) зафіксував: 85% естонців володіють грамотою. Нереально висока цифра на ті часи. Вже тоді естонці відчували себе єдиним народом, який читає і пише рідною мовою. На той час більшу частину усного фольклору зібрали й опублікували, в тому числі і героїчний епос «Калевіпоег». Фольклорні теми надихали місцевих письменників, художників, скульпторів, музикантів. У першому десятилітті XX століття балтійська німецька культура на цих землях відійшла на другий план. Освічені естонці активно творили самобутню, корінну культуру.

Маючи міцну культурну базу, естонці 1918 року проголосили і відстояли незалежність своєї маленької країни.

Письменник Антон Гансен Таммсааре написав класичний роман «Правда і спра-

ведливність» про життя естонців у ті буремні роки. На жаль, розвиток маленької країни перервала радянська окупація 1940 року, яку естонці ніколи не сприймали і якій завжди чинили тихий опір. Вільний культурний розвиток зупинився. Приміром, Яан Кросс (найвідоміший естонський письменник у радянські часи), відсидівши 8 років у сталінських таборах, змушений був писати про далеке минуле, хоча говорив у своїх романах про актуальні проблеми естонського суспільства.

Пісня проти комунізму

Естонія давно славиться фольклорними святами. Тут дуже люблять співати пісні, особливо народні. Колекція народних пісень, за підрахунками етнографів, сягає 130 тисяч. А традиція багатоголосого співу (Леело сето) внесена у список нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО.

Перше свято естонської пісні відбулося ще 1869 року в Тарту. Відтоді й донині традиція співочих свят є важливою частиною естонської культури і національної ідентичності. Зберігаючи традицію, 1960 року в Таллінні, неподалік Балтійського моря, відкрили сучасний співочий комплекс. Але який! Естрада вмщає (увага!) 30 тисяч співаків.

У радянські часи співочі свята стали своєрідним протестом проти окупації. «Нам треба було співати про Леніна і Сталіна. Але коли закінчувалася офіційна частина, люди не розходилися, натомість співали заборонених пісень. Влада не могла нічого зробити, адже на Співочому полі збиралося до 100 тисяч людей. Думаю, музика допомогла вижити нашій маленькій нації», — розповідає співак Томі Рагула.

У червні-вересні 1988 року на Співочому полі Таллінна відбувся черговий фестиваль. На останньому концерті «Пісня Естонії» зібралася 300 000 естонців (третина естонського народу). Тоді вперше прозвучав заклик до відновлення незалежності. Пізніше те свято назвали «Співочою революцією».

Догнати і перегнати Японію

Естонія має найвищий валовий продукт на душу населення з країн колишнього СРСР — різні джерела називають від 18 до 24 тисяч доларів. Як так сталося, що маленька країна на краю Європи, не маючи великих природних ресурсів, розвивається шаленими темпами?

«Тут зробили ставку на ІТ-галузь, узявши за приклад такі країни, як Сінгапур чи Південна Корея. Вже понад 20 років держава вкладає величезні кошти в освіту своїх громадян та розвиток інформаційних технологій», — розповідає українець Юрій Гавриленко, який уже три роки працює тут програмістом.

Справді, переглядаючи інтернет, постійно натрапляєш на захоплені відгуки про інформаційні здобутки країни, які випереджають час. Скажімо, згідно з результатами Програми міжнародного оцінювання учнів (PISA), естонські школярі займають перше місце в Європі і третє місце у світі (після Японії та Сінгапуру) за умовами для набуття знань...

Як же ІТ-досягнення виглядають на практиці? 2002 року в Естонії впровадили персональні ID-карти та цифровий підпис. Відтоді більшість послуг державних установ і банків доступні через комп'ютер. Приміром, заповнення податкової декларації займає 3-5 хвилин, а нову комерційну структуру реєструють за 15 хвилин. Невелика кількість населення країни дозволила швидко впровадити це повсюдно. За підрахунками фахівців, електронні послуги щороку економлять кожному громадянину 1-2 тижні часу. Тобто естонці фактично мають додаткову відпустку. Вони настільки звикли до електронних послуг, що за кордоном іноді розгублюються. «Невже не можна придумати якусь програмку?» — говорять вони, спостерігаючи «кам'яний вік» в інших країнах. А найбільш наочно досягнення естонців демонструє програма Skype — її створили троє естонських програмістів 2003 року.

Середня зарплата в країні — 1000 євро, що становить 70% від середньоевропейської. І розрив постійно скорочується.

Цікаво, що Естонія створила навіть електронне громадянство та запрошує отримати його. Паспорт віртуального громадянина дозволяє започаткувати бізнес в Естонії без переїзду чи відвідування країни. ■

ДІЙОВІ ОСОБИ

Станіслав Христенко: Зробити Харків культурним брендом для Європи

Відомий у світі піаніст і арт-директор міжнародного музичного фестивалю KharkivMusicFest — про прагнення наблизити класичну музику до загалу і зробити місто народження місцем сили для творчих людей

Марина ДЕРБАС, Валентина САМЧЕНКО

Вас зустрічав Харківський залізничний вокзал піснею «Ой прийшла весна»? А у місті, у ресторанчику навпроти Оперного театру, де і 120 років тому було кафе, слухали «Кавову кантату» Баха з ексклюзивним «Бахачіно» у руках? На станції метро «Держпром» пощастило насолоджуватися живими звуками піаніно?

А у Філармонії зачаровував грою оркестр із найкращих музикантів із різних міст України. У переважно російськомовному Харкові це виглядало феєрично, патріотично й об'єднуюче, коли оголошували: Львів, Дніпро, Івано-Франківськ...

Усе це і багато-багато інших музичних тонів у життя Харкова вніс перший KharkivMusicFest із 14 по 29 березня. Ініціатором проведення багатоденного музичного фестивалю із сімома великими концертами став 33-річний харків'янин, який уже 10 років живе у США, Станіслав Христенко — піаніст, диригент, лауреат Конкурсу піаністів імені Марії Канальс (Барселона), Queen Elisabeth Music Competition (Брюссель) і багатьох інших.

Як у щільному графіку гастролей світом знаходити час для Харкова і для чого саме тут проводити музичний фестиваль — на ці питання «Україна молода» відповідає Маєстро Станіслав Христенко.

Сила творчого тяжіння

■ Станіславе, як ви потрапили в США і чому постійно повертаєтесь в Харків? Минув лоріч у місті народження були шість разів.

— Харків — моє рідне місто, тут я відчуваю своє коріння, тут мої батьки. Частина моєї душі завжди тут.

До США від самого початку я поїхав продовжити професійну освіту після навчання у Московській консерваторії (клас Вери Горностасової) і закінчив у 2010 році Cleveland Institute of Music як піаніст. З того часу я залишився там і моїм містом став Вашингтон. Водночас я багато гастролюю різними містами світу.

Минулого року мені захотілося зробити в Харкові захоплююче, об'єднуюче музичне свято, якого ще не було в Україні. Захотілося працювати над великим фестивалем проектом — і я знайшов підтримку та розуміння саме в рідному місті.

Раніше в Харкові були різні цікаві фестивалі, але вони тематично обмеженіші. KharkivMusicFest народився з фестивалю «Дзеркальний струмінь». І цього разу все більш серйозно. Нам замало семи чудових концертів. Тобто, фестиваль — це не лише концерти, а і відкритість академічного музичного світу до слухача.

Нам вдалося поглибити тематику фестивалю через новітні просвітницькі акції, роботу з вільними навчальними програмами, були флешмоби, хешпінги просто неба. Креативної роботи з багатьма явищами, яких потребує музичний простір міста, і створення сучасного формату фестивалю з використанням досвіду знаменитих світових фестивалів — саме цього мені хотілося. Півроку ми з командою постійно спілкувалися і прикладали величезні зусилля, щоби це відбулося. А разом з нами також були і всі ті, кого сила творчого тяжіння поєднала з цим фестивалем.

■ Ви як ініціатор проведення масштабного KharkivMusicFest, за словами колег-організаторів, чи не більше переймалися проведенням

у рамках фестивалю майстер-класів для дітей, виступами перед дитячою аудиторією поза Харковом, аніж, власне, великими концертами на головних сценах. Чому?

— Великі концерти — це певні емоційні сплески фестивалю.

Між ними і майстер-класами або навчально-просвітницькими програмами та зустрічами, які ми провели і в розвиваючих дитячих установах для малюків, і у великому вищі, і у спеціалізованій гімназії для дітей з проблемами зору, і в багатьох харківських школах, — є певний зв'язок. Експеримент, який я хотів поставити, полягає у створенні великого кола активних учасників фестивалю способом їх занурення в різноманітні акції, проекти. Таким чином створюється велика загальна спільнота прихильників класичної музики, майбутня свідомо публіка.

Не тільки Харків, а й районні центри області брали участь у подіях фестивалю. Загалом десять тисяч людей було задіяно упродовж двох тижнів.

І ось цей комплекс питань складав мій персональний проект, що потребувало багато особистої уваги. До нас активно долучилася харківська громада, громадянське об'єднання «Толока» поділилося з нами своїм умінням проводити акції з меценатами. Харківська громада забезпечила самостійні проекти в рамках фестивалю. Благодійний фонд «Харків з тобою» допоміг у реалізації освітніх програм. Громадське об'єднання «День музики» забезпечило проект «Art & piano: грай яскраво», в якому завдяки молодим художникам і дизайнерам (Костянтин Зоркін, Роман Мінін, Дар'я Ковальова й інші) піаніно стало яскравим арт-об'єктом. Громадське об'єднання «Астерікс» долучилося до проекту в роботі з дітьми.

Ідея об'єднання

■ Ваша блискуча ідея — зібрати фестивальний оркестр із музикантів із різних міст України. У переважно російськомовному Харкові це виглядало феєрично, патріотично й об'єднуюче, коли оголошували місто кожного з 28 оркестрантів: Львів, Дніпро, Івано-Фран-

Станіслав Христенко.
Фото надане агенцією «Дель Арте».

ківськ... Ви передбачали таку сукупність ефектів чи ініціювали лише музичний своєрідний феномен для України?

— Фестивальний оркестр — не моя ідея, а існуюча практика великих музичних фестивалів, на кшталт Verbier festival (Швейцарія). Зібрати концертмейстерів із різних симфонічних оркестрів України, в основному філармонічних, нам допомогла національна концертна агенція Ukr Artists (з Києва, її керівник Олександр Пірієв).

Ідея об'єднання стала головною ідеєю фестивалю, унікальним феноменом KharkivMusicFest: об'єднання нових креативних людей для сміливих і, на перший погляд, неможливих перемог, об'єднання політикуму, бізнесу і митців.

Ми прагнули налагодити культурний обмін, перш за все, всередині країни. Бо в Києві не знають, що відбувається в харківській громаді, а в Харкові так само слабо уявляють, які музичні події бентежать львів'ян. Я маю на увазі не академічну музичну спільноту, а звичайну публіку. Моя мрія — щоби до Харкова на фестиваль спеціально приїздили люди з Дніпра, Одеси і навіть відстань до Львова не була б перешкодою для цього. Так як приїздили слухачі з Києва спеціально на фестивальні концерти вже цього року.

■ Мирослава Которович, Мирослава Скорик, Лідія Футорська, Іван Чередниченко й багато інших професіоналів долучилися до фестивалю. Надалі кого б ви хотіли бачити на харківських сценах?

— Є велика кількість музикантів у світі, яких хотілося б бачити. Хотілося б, щоби Харків увійшов у нішу «най-най» з KharkivMusicFest.

На фестивалі у березні, на відкритті, грав Сергій Бабаян, який у своєму концертному графіку (Verbier festival Швейцарія; Carnegie Hall Нью-Йорк) знайшов місце для Харкова. Або дует Igudesman & Joo: Up beat серед виступів на Тайвані, в Іспанії, Італії вписав у свій розклад виступ у Харкові. Я вважаю це питанням ініціативи і бажання, перш за все, а особисті зв'язки — вже по-друге.

Якщо назвати ім'я — аргентинська піаністка Марта Аргеріх. Фестиваль спроможний прийняти музиканта такого рівня.

■ Одним із семи фестивалей цього року стало музично-комедійне шоу дуету скрипалів Олексія Ігудесмана і піаніста Хьянг-кі Джу з Австрії. Коли до вас прийшло розуміння, що класичну музику варто подавати слухачам не лише у класичному форматі?

— Почалося все з того, що мені просто захотілося додати гумору. Комедійний жанр у класичній музиці існує досить давно, шкода, що на постра-

дянському просторі його не визнавали зовсім або ставилися як до чогось недостойного.

Свого часу був зіркою Віктор Борге (датський піаніст, диригент і комік), а сьогодні на вершині в цьому жанрі — дует Igudesman & Joo. Ще не так давно я не міг у своїх мріях припустити, що вони будуть виступати в Харкові. Але такий концерт додає емоцій і наповнення тому, що могло бути більш спокійним і нейтральним.

Музичне середовище нашої країни і будь-якої європейської чи США відрізняється суттєво, і одним із показників цієї різниці є те, що в країнах Європи музика сприймається як така, що може приносити задоволення, для цього вона менш академічна. У нас такого ставлення бракує, повчально-виховного надто багато. Комедійний жанр свого часу свідомо відштовхнули. І, може, зараз прийшов час надолужити згаяне.

Музичний оазис у Харкові

■ Сергій Полігучий, президент фестивалю, головний спонсор, казав журналістам, що не завжди відразу зголошувався на пропозиції зі сторони артистично-музичного крила. На скільки перший KharkivMusicFest вийшов таким, яким ви його задумали?

— Фестиваль — це постійний процес, деякі речі народжуються у процесі підготовки. Те, як активно Сергій Якович підтримав ідею створення такого музичного оазису в Харкові, дозволило підняти цей масштабний іміджетворчий захід. Прагнучи зробити Харків місцем культурного відродження і місцем сили для творчих людей з усього світу, він — як і ми — хоче прославити місто Харків на всю країну і зробити культурним брендом для Європи.

Фестиваль, який ми створили, вже живе своїм життям. Нам дуже пощастило з проектом «Бах-333», який відбувся у день народження Йогана Себастьяна Баха 21 березня. У місті пройшло 333 виконання його творів на честь дня народження великого музиканта, а акція «Бах у метро» дозволила приєднатися до аналогічної міжнародної акції у цей день.

■ Кажуть, що підготовка до наступного фестивалю починається з першого ж дня після закінчення попереднього. Із KharkivMusicFest так само? Які плани?

— Плани серйозні, такі, щоби концертів було більше і вони приваблювали людей з різних міст приїжджати в Харків на цікаві програми. Є плани розширювати проекти, щоби у дні фестивалю музика звучала скрізь у місті.

Мистецтво змінює людей — і ми прагнемо, щоби KharkivMusicFest змінював людей і змінював країну. Нічого подібного в Україні ще не було, наш фестиваль створює історію нової України, багатої талантами.

Я дуже радий, що на фестиваль приїхав Мирослав Скорик з Львівським камерним оркестром «Академія». Вони привезли програму, яку вже зіграли у Хмельницькому, Львові (концертна компанія Ukr Artists випустила диск «Скорик у стилі джаз»). Приїзд музиканта такого масштабу одразу підіймає рівень заходу в цілому.

Зараз є велика потреба на сильну емоцію, і бажано чисту, як у дітей. Усі гості фестивалю зауважили, що публіка в місті приймає дуже емоційно, тепло і щиро. ■

Ельвіра ЗАГУРСЬКА

■ ЧАС «Т»

Шекспір універсальний з усіх боків, і в цьому сила його драматургії. Сам він творив чітко за законами жанру (звісно, якщо взагалі існував, бо це ще питання), але жанри його п'єс можна змінити без будь-якої шкоди для них.

Із «Гамлета», наприклад, може вийти комедія з г'єгами, як в одному молодіжному словацькому театрі. А може — «Гамлет, або Феномен датського кацапізму» Леся Подерв'янського (на жаль, поки що сценічної версії немає).

Ще можна нескінченно розмірковувати на тему «що було би, якби...» — якби Ромео був гномом; якби він залишався людиною, вони одружилися з Джульєттою, і при цьому вціліли; якби вони були мишами etc. Яка вже тут трагедія!

Шекспір — це тотальна гра між смертю та життям. «Підійти до театру і помріти там», — ця відома фраза якнайкраще пає до вистав за його п'єсами.

Помріти від туги на 4-й годині «Річарда III» в Національному театрі імені І. Франка. Помріти від захоплення від гри Бенедикта Камбербетча, дивлячись прямою трансляцію «Гамлета» з Лондона. Помріти — а ще краще замріти — від фантастичного фіналу «Комедії помилок» Чернігівського театру ім. Т.Г. Шевченка... Список можна продовжувати — але сила впливу Шекспірового таланту на правду є надзвичайною.

Тому зовсім непоганою є мотивація хоча б ще трохи пожити, аби мати змогу побачити щось несподівано нове з його «канонічної» драматургії, але при цьому в рамках жанру (бо іноді може видатися, що вже все придумано до нас). Такою несподіваною — з багатьох причин — є вистава «Гамлет» львівського театру «І люди, і ляльки» в режисурі Олексія Кравчука.

Власне, назва театру відображає його концепцію. Актори в процесі гри взаємодіють один з одним; актори як лялькарі взаємодіють із ляльками; ляльки взаємодіють між собою (і в цьому особлива магія театру, який передбачає участь

Якщо жити, то з Шекспіром

Несподіванки у виставі «Гамлет» львівського театру «І люди, і ляльки»

«Гамлет» у режисурі Олексія Кравчука.
Фото Марти ШУМАХЕР.

ляльок); врешті-решт, відбувається перекресна взаємодія актора-персонажа з лялькою іншого героя.

Ніде правди діти, в такій складній схемі навіть «Колобок» може видатися екзистенційною драмою. Що вже й казати про «Гамлета»!

Така складність є й підводним камінням цієї концепції; знову ж таки, якщо перефразувати класика, може вийти щось на кшталт: «Підійти у виставу й втопітись там».

Так, у цьому спектаклі все дуже складно, але «Гамлет», як не крути, і не має бути «легкою прогулянкою». Фантастичної краси ляльки (і до краси тут шлях непростий, це не краса в нашому звичному розумінні). Інакші ляльки, вертепні, якими, немовби шпагами, б'ються на дуелі Гамлет і Ляерт та які інсценують сцену мишоловки. Фантастичної енергетики актори — Гамлета грає молода актриса Надія Крат, яка встигає «програвати» усю зазначену вище схему та ще й взає-

модіє з глядачами. (До слова, хтось із глядачів із першого ряду ризикує зіграти череп Йоріка...).

Цей «Гамлет» волає до нашого колективного несвідомого, пропонуючи численні щемливі аналогії — світлові, образні, музичні. Лейтмотивом вистави є арія Надіра з опери Ж. Бізе «Шукачі перлів» у виконанні Енріке Карузо. «В сияйні ночі лунної тебе я увидав», — вперше лунає в сцені Гамлета з привидом батька: далекий голос, скрипіння патефонного запису, настільки далеко минуле... «Позачасся» та «позашекспіря».

Офелія-лялька, яку «ховають» у валізі. Безмежно зворушливий Полоній — і шкода, що він опинився у тому часі, але не в тому місці. Гамлет та Полоній читають «Гамлета» в перекладі Юрія Андруховича... Іноді ляльки настільки зливаються з акторами, що вже незрозуміло, хто ким керує.

Ця вистава містична. Зламна. Потужно енергетична. Вона продовжує жити в тобі по своєму завершенні, влязати у твої думки, заповнає у твоє власне несвідоме. Ти маєш бути готовим до того, що одного прекрасного дня прокинешся зі словами зі свого сну: «Кожна вистава відбувається з іншими. «Гамлет» — це те, що відбувається з тобою». У сні це звучить мінімум як істина...

Врешті-решт, класика найрепертуарнішого драматурга всіх часів та народів — це не найгірше, що може статися з тобою, особливо якщо вона інтерпретована таким чином. За участі ляльок. Вперше в історії українського театру.

Виявляється, Шекспір може бути і таким. ■

■ АРТ-ПРОСТІР

Палітри протесту і сонця

У Києві показують картини Євгена Ткаченка

Юлія БЕЛЬСЬКА

Колись художник Микола Ге, який навчав дочку Льва Толстого живопису, дуже просто пояснив складні, на перший погляд, речі. Дівчинка поцікавилася, як відрізнити справжній шедевр від картини, не вартої уваги. І майстер відповів, що між глядачем і картиною мають спалахнути сильні почуття. Не можна, звичайно, відкидати рівень сприйняття глядача, підготовки, його здатність відчувати і пропускати через себе емоційний стан іншої людини.

Раптом я зрозуміла, що між мною і полотнами певних авторів виникає та сама емпатія, про яку говорив Микола Ге. Моя розповідь буде про одного з них — сонячного художника Євгена Ткаченка, роботи якого можна подивитися у Києві у Pavlovka ArtGallery до 5 квітня

Автопортрет, або Неможливість дихати

Перше моє знайомство з творчістю Євгена Ткаченка відбулося, коли побачила його автопортрет, датований 1970 роком. Переді мною на повний зріст постав оголений чоловік. Його погляд був спрямований угору, за межі полотна, а фігура — напружена, затиснута практично з усіх боків. І відразу стало зрозуміло, що це за людина: їй було важко дихати в рамках системи.

Від картини, написаної яскравими фарбами, віяло тривожністю, і було зрозуміло, що не все так чудово, як здається. Тривожність навіювали навіть білі хмари, не кажучи вже про червону землю.

Особито у мене виникла асоціація з першотравневою демонстрацією. І саме у цей світлий весняний день художник кидає виклик суспільству. Наче хоче

сказати: подивіться, я такий, як є, я поза вашими законами!

На відміну від колег із художнього він не виконує соціалістичного, не рухає мистецтво в маси, не оспівує існуючий лад. Час від часу він пише у стилістиці соцреалізму, порушуючи основний його принцип — ідейність. Ідейність він поволі підміняє реальністю, оголюючи пензлем, наче скальпелем, проблеми суспільства.

Закоханий в імпресіонізм

Євген Ткаченко народився в 1923 році в сім'ї військового. У 1941-му він іде на фронт. У 1944-му отримує поранення, після цього його демобілізували.

Далі Євген Ткаченко вступає в педучилище, після закінчення якого деякий час працює шкільним учителем, при цьому пише етюди з натури і відвідує студію малювання. У 1949-му він стає

На відкритті виставки робіт Євгена Ткаченка у Pavlovka ArtGallery.
Фото Олега КУЛАЙ-КУЛАЙЧУКА.

студентом Одеського художнього училища імені Грекова.

У мистецтві розквіт епохи соцреалізму. Перед художниками, письменниками, всією творчою інтелігенцією стоїть завдання звеличувати людину праці, що змінює світ, створити нову мову мистецтва, естетику, зрозумілу всім і кожному.

Євген Ткаченко, потрапивши до Одеси, не чує ці вимоги. У південному місті він закохується в імпресіонізм. Вчиться ловити момент, стан, такий важливий для імпресіоністів і тих, хто працює в їхній традиції.

Його картини — світлі й легкі — передають не лише настрій, а й те швидкоплинне, що оспівується імпресіоністичною школою. У них вловлюється стан повітря, часто його можна лише відчути.

«Музична школа в Одесі», написана в 1954-му, іскриться сонцем, трохи теплим, весняним. У ній легке весняне повітря, що заповнило міські вулиці. На перший погляд, стан застиглий, вирваний із реальності. Але уважний глядач побачить ту саму красу моменту, той швидкоплинний стан, який скоро мине, тому що з'являється на дереві бруньки, потім листя, і сонце вже так не буде пестити гілки дерева, що ще не прокинулося. Воно буде пробиватися крізь листя, повітря стане зовсім іншим, світло більш інтенсивним, і буде вже відбитий інший момент. Теж прекрасний, але інший.

Після закінчення художнього училища Євген Ткаченко залишить Одесу. Але любов до цього міста, до альма-матер він пронесе крізь усе життя.

Сонячний

У багатьох картинах Євген Ткаченко звертається до сонця — джерела всього живого на Землі. І якщо в одеському періоді ми бачимо лише сонячне світло, то згодом світило стає однією з основних складових композиції.

Його «Липневе сонце» (1970) — це земна круговерть. Сонце тут — головний персонаж, воно задає всю цю круговерть ритмів будинків, дерев, перехожих та їхніх тіней. Воно створює форму і колір.

З роками стиль художника зазнаватиме змін, утім, Євген Ткаченко назавжди залишиться вірним постімпресіоністичній традиції. Він, як і раніше, приділятиме увагу колористичному рішенням. Його мазок стане ширшим. А деталізація буде не така, як раніше, і превалюватиме яскрава кольорова пляма.

Євген Ткаченко не займається копіюванням природи, він намагається вловити її красу, ритм, за допомогою кольору передати настрій. Поступово він приходить до того, що важливо розкрити саму сутність предметів, їх реальне існування відходити на другий план.

У своїх картинах художник показує прості речі, він вчить зупинитися і подивитися на те, що нас оточує, вловити красу моменту, який більше ніколи не повториться, адже в поспіху часом так легко не помітити головне.

Полотна Євгена Ткаченка випромінюють радість і світло, яких у цьому метушливому світі так бракує. Писати картини для нього означало мислити, а отже, жити. ■

■ ПРЕМ'ЄР-ЛІГА

Безпека плюс інтрига

Уперше в сезоні завітавши до Маріуполя, на берегах Азову «Динамо» здобуло непросту перемогу

Григорій ХАТА

Одразу половина поєдинків чемпіонату України, котрі відбулися після товариських матчів збірних — у 25-му турі Прем'єр-ліги — завершилися «сухими» нічиїми. Враження, ніби клуби не повністю прокинулися після вимушеної перерви, мабуть, помилкове, адже кожна з трьох «мирових» була розписана в принципових протистояннях, де нікому не хотілося програвати. У цьому контексті окремої уваги заслуговує досягнення «Сталі», котра, розпочавши другу частину чемпіонату в статусі беззаперечного аутсайдера, в його другій стадії не програла ще жодного поєдинку. Дві перемоги та остання нічия з «Олімпіком» дозволили «сталеварам» залишити останню сходинку протоколу. Миром розійшлася в минулому турі й пара інших учасників «гонки за виживання», котра представляє Кіровоградську область.

А от чергова невдача «Чорноморця» ще більше наблизила його до прямого вильоту в перший дивізіон. Теоретично, в процесі досягнення турнірного «дна» «моряків» іще можуть випередити «Карпати», з яких КДК ФФУ присудив зняти шість очок. Утім історія з невиплатою зарплати своєму колишньому гравцю Володимирі Гудимі, через яку, власне, «біло-зелених» і покарали очковим штрафом, може завершитися «хепі-ендом», оскільки невдовзі після оголошення дисциплінарного вердикту футболіст заявив, що прощає борг «Карпатам». Відтак цілком реально, що рішення КДК залишиться лише на папері й у УПЛ не будуть корегувати очковий доробок львівського колективу, котрий після перемоги над одеситами впритул наблизився до позиції, котра по завершенні чемпіонату дозволить його володарю взагалі не перейматися процедурою збереження прописки в еліті. Нагадаємо, що вперше в історії найсильнішого футбольного дивізіону України буде проведено так званий перехідний «плей-оф», в якому 10-та й 11-та команда ПЛ змагатимуться з другим та третім колективом першого дивізіону.

Завдяки вдалим діям своєї талановитої молоді — Віктора Циганкова (на фото) та Миколи Шапаренка — «Динамо» здобуло непросту перемогу в Маріуполі.
Фото УНІАН.

Скромна нічия з «Вересом» принесла свої плоди й «Ворсклі», котра, скориставшись невдачею «Зорі», знову повернулася до призової трійки.

А от луганчани мимоволі стали співавторами чергового значущого досягнення «Шахтаря», котрий, розбивши команду Юрія Вернидуба з рахунком 3:0, встановив рекорд за кількістю розгромів у ЧУ. У кожному з шести минулих матчів «гірники» забивали своїм опонентам не менше трьох м'ячів. Загалом же в цій серії донецчани забили 22 м'ячі, не пропустивши при цьому жодного.

Три голи в 25-му турі забили й переслідувачі «Шахтаря» — динамівці, котрі вперше в нинішньому сезоні завітали до Маріуполя. Отримавши тех-

нічну поразку за невізд на маріупольську гру першої частини нинішньої першості, підопічні Олександра Хацкевича могли й удруге програти «Маріуполю» в гостях. Після першого тайму господарі мали мінімальну перевагу, проте, зібравшись у перерві з силами, «біло-сині» видали неймовірну 45-хвилинку й здобули в мегапринциповому протистоянні три пункти. «Хлопці розуміли, наскільки важливою є для нас перемога», — відзначив очільник «Динамо» Олександр Хацкевич. Примітно, що гру в Маріуполі відвідав Президент України Петро Порошенко. Своєю появою на стадіоні «Іллічівець» він підтвердив, що українське місто на берегах Азову — мирне, й грати у Маріуполі у футбол, як

■ ТАБЛО

Чемпіонат України. Прем'єр-ліга. Другий етап. 25-й тур.

Посідинки за 1-6-те місце

«Ворскла» — «Верес» — 0:0

Полтава, стадіон «Ворскла», 810 глядачів

«Маріуполь» — «Динамо» — 2:3

Голи: Тотоцький, 28, 79 — Бесєдін, 47; Шапаренко, 65; Циганков, 72

Маріуполь, стадіон «Іллічівець», 10740 глядачів

«Зоря» — «Шахтар» — 0:3

Голи: Тайсон, 41; Феррейра, 61; Кайоде, 90+4

Вилучення: Опанасенко, 88 («З»)»

Запоріжжя, «Славутич-Арена», 8350 глядачів

Посідинки за 7-12-те місце

«Карпати» — «Чорноморець» — 3:1

Голи: Карраскаль, 20; Швед, 51; Санчес, 84 — Третьяков, 45

Вилучення: Чорний, 73 («Ч»)»

Львів, стадіон «Україна», 1240 глядачів

«Зірка» — «Олександрія» — 0:0

Кропивницький, стадіон «Зірка», 1580 глядачів

«Сталь» — «Олімпік» — 0:0

Київ, «Оболонь-Арена», 280 глядачів

Турнірна таблиця:

	І	В	Н	П	М	О
1. «Шахтар»	25	19	3	3	60-18	60
2. «Динамо»	25	16	6	3	50-22	54
3. «Ворскла»	25	11	5	9	28-29	38
4. «Зоря»	25	9	10	6	39-31	37
5. «Верес»	25	7	12	6	26-19	33
6. «Маріуполь»	25	9	6	10	32-33	33
	І	В	Н	П	М	О
7. «Олімпік»	25	8	8	9	27-27	32
8. «Олександрія»	25	4	14	7	20-24	26
9. «Зірка»	25	5	8	12	15-33	23
10. «Карпати»	25	4	11	10	17-40	23
11. «Сталь»	25	5	7	13	18-33	22
12. «Чорноморець»	25	3	10	12	17-40	19

Бомбардири: Феррейра — 20, Марлос (обидва — «Шахтар») — 14, Циганков («Динамо») — 11.

***

Перша ліга. 25-й тур. «Оболонь-Бровар» — «Інгuleць» — 1:0. «Жемчужина» — «Десна» — 0:1. «Суми» — «Волинь» — 1:0. «Нафтовик» — «Полтава» — 1:2. «Кремень» — «Геліос» — 2:1. «Арсенал» — «Гірник-Спорт» — 0:1. «Миколаїв» — «Колос» — 1:0.

Лідери: «Арсенал» — 58, «Полтава» — 56, «Десна» — 49, «Інгuleць» — 48 (24 матчі), «Колос» — 44, «Геліос» — 43.

Бомбардири: Акименко («Інгuleць») — 16.

того влітку минулого року остерігалися динамівці, безпечно.

«Футбол не потрібно політизувати, його місія — гуманітарна. Місія, пов'язана з оптимізмом та щастям», — наголосив почесний президент ФФУ, віце-президент УЄФА Григорій Суркіс. ■

■ ФУТБОЛЬНА МОЗАІКА

Олексій ПАВЛИШ

Англія

«Манчестер Сіті» все ближче до титулу: після легкої перемоги над «Евертоном» «синім» для дострокового чемпіонства вистачить трьох очок у поєдинку з «МЮ» у наступному турі.

Натомість не так успішно грає володар «золота» АПЛ 2017 року — лондонський «Челсі»: програвши у дербі «Тоттенхему», «аристократи» майже втратили шанси на місце у зоні Ліги чемпіонів.

Прем'єр-ліга. 32-й тур. «Крістал Пелас» — «Ліверпуль» — 1:2. «Брайтон» — «Лестер» — 0:2. «Манчестер Юнайтед» — «Суонсі» — 2:0 (Р. Лукаку, 5; А. Санчес, 21). «Ньюкасл» — «Хаддерсфілд» — 1:0. «Уотфорд» — «Борнмут» — 2:2. «Вест Бромвіч» — «Бернлі» — 1:2. «Вест Хем» — «Саутгемптон» — 3:0. «Евертон» — «Манчестер Сіті» — 1:3 (Боласьє, 63 — Сане, 4; Габрієл Жезус, 12; Р. Стерлінг, 37). «Арсенал» — «Сток Сіті» — 3:0. «Челсі» — «Тоттенхем» — 1:3 (Мората, 30 — Еріксен, 45; Аллі, 62, 66).

Лідери: «Манчестер Сіті» (31 матч) — 84, «Манчестер Юнайтед» (31 матч) — 68, «Ліверпуль» — 66, «Тоттенхем» (31 матч) — 64, «Челсі» (31 матч) — 56, «Арсенал» (31 матч) — 51. Бомбардири: Салах («Ліверпуль») — 29.

Іспанія

«Барселона» все ще залишається непереоможною у Ла Лізі. Минулого уїк-енду «синьо-гранатові» були близькими до поразки від «Севільї»,

але каталонців знову врятував зірковий дует Мессі-Суарес.

Продовжують боротьбу за друге місце «Атлетико», мадридський «Реал» і «Валенсія». «Матрацники» і «кажани» мінімально здолали «Депортиво» і «Леганес», а підопічні Зідана розгромили «Лас-Пальмас».

Примера. 30-й тур. «Жирона» — «Леванте» — 1:1. «Атлетико» — «Сельта» — 1:1. «Лас-Пальмас» — «Реал Мадрид» — 0:3 (Бейл, 26, 51 (пен.); Бензема, 38 (пен.)). «Севілья» — «Барселона» — 2:2 (Васкес, 36; Муриель, 50 — Суарес, 88; Мессі, 89). «Еспаньйол» — «Алавес» — 0:0. «Леганес» — «Валенсія» — 0:1. «Ейбар» — «Реал Сосьєдад» — 0:0. «Малага» — «Вільярреал» — 1:0. «Атлетико» — «Депортиво» — 1:0 (Гамейро, 34 (пен.)).

Лідери: «Барселона» — 76, «Атлетико» — 67, «Реал Мадрид» — 63, «Валенсія» — 62, «Вільярреал» — 47, «Севілья» — 46.

Бомбардири: Мессі («Барселона») — 26.

Італія

В останніх чотирьох турах «Наполі» переміг лише одного разу — лідерство перехопив «Ювентус». Туринці у принциповому матчі дотиснули «Мілан» та збільшили відрив до 4 балів. А підопічні Мауріціо Саррі розписали мирову зі «Сассуоло».

Кривдники «Динамо» і «Шахтаря» у єврокубках — «Лацио» і «Рома». «Орли» з тенісним рахунком обіграли «Беневенто» завдяки «дублю» най-

кращого бомбардира Серії А Іммобіле, а «вовки» поділили очки з «Болоньєю».

Серія А. 30-й тур. «Болонья» — «Рома» — 1:1 (Пульгар, 18 — Джеко, 76). «Аталанта» — «Удінезе» — 2:0. «Кальярі» — «Торіно» — 0:4. «Фіорентина» — «Кротоне» — 2:0. «Дженоа» — «СПАЛ» — 1:1. «Інтер» — «Верона» — 3:0. «Лацио» — «Беневенто» — 6:2. «К'єво» — «Сампдорія» — 2:1. «Сассуоло» — «Наполі» — 1:1 (Політано, 23 — Кальєхон, 81). «Ювентус» — «Мілан» — 3:1 (Дібала, 8; Куадрадо, 79; Хедіра, 87 — Бонуччі, 28).

Лідери: «Ювентус» — 78, «Наполі» — 74, «Рома» — 60, «Інтер» (29 матчів) — 58, «Лацио» — 57, «Мілан» (29 матчів) — 50.

Бомбардири: Іммобіле («Лацио») — 26.

Німеччина

Мюнхенська «Баварія» вкотре довела, що практично не має конкурентів у Бундеслізі: минулого тижня підопічні Хайнкеса забили 6 «сухих» м'ячів третій команді першості — дортмундській «Боруссії». Нападник «бджіл» Андрій Ярмоленко участі у матчі не брав.

На другому місці — «Шальке», але український хавбек «кобальтових» Євген Коноплянка знову залишився у запасі.

Перша Бундесліга. 28-й тур. «Хoffенхайм» — «Кельн» — 6:0. «Байєр» — «Аугсбург» — 0:0. «Шальке» — «Фрайбург» — 2:0 (Каліджурі, 62; Бургшталлер, 73). «Ганновер» — «РБ Лейпциг» — 2:3 (Сане, 71; Фюльккруг, 79 —

Форсберг, 16; Орбан, 54; Поульсен, 77). «Штутгарт» — «Гамбург» — 1:1. «Баварія» — «Боруссія» (Д) — 6:0 (Левандовський, 5, 44, 87; Х. Родрігес, 14; Мюллер, 23; Рібері, 45). «Герта» — «Вольфсбург» — 0:0. «Вердер» — «Айнтрахт» — 2:1. «Майнц» — «Боруссія» (М) — 0:0. Лідери: «Баварія» — 69, «Шальке» — 52, «Боруссія» (Д) — 48, «РБ Лейпциг» — 46, «Байєр», «Айнтрахт» — 45. Бомбардири: Левандовський («Баварія») — 26.

Франція

Перший трофей сезону — Кубок ліги — розіграли дві найсильніші команди Франції — «ПСЖ» і «Монако». Інтриги у фіналі не було — парижани зусиллями Кавані і Ді Марії обіграли «монегасків».

Кубок ліги. Фінал. «ПСЖ» — «Монако» — 3:0 (Кавані, 8 (пен.)), 85; Ді Марія, 21).

Ліга 1. 31-й тур. «Діжон» — «Марсель» — 1:3 (Квон, 73 — Жермен, 36; Окампус, 89; Пайє, 90+6 (пен.)). «Генгам» — «Бордо» — 2:1. «Кан» — «Монпельє» — 1:3. «Лілль» — «Ам'єн» — 0:1. «Нант» — «Сент-Етьєн» — 0:3. «Страсбург» — «Мец» — 2:2. «Труа» — «Ніцца» — 0:2 (Плеа, 16, 83). «Ліон» — «Тулуза» — 2:0 (Депай, 23, 42 (пен.)).

Лідери: «ПСЖ» — 83, «Монако» (30 матчів) — 66, «Марсель» — 62, «Ліон» — 60, «Монпельє», «Ренн» (30 матчів) — 45.

Бомбардири: Кавані («ПСЖ») — 24. ■

Стела Захарова
заслужений майстер спорту зі спортивної гімнастики, олімпійська чемпіонка

«Я мрію провести етап Кубка світу зі спортивної гімнастики в Києві. Для цього не вистачає лише одного — залу для розминки в столичному Палаці спорту. Проте фундамент уже закладено».

СПОРТИВНА ГІМНАСТИКА

Тестування потенціалу

На міжнародному гімнастичному турнірі в Києві переможно виступила жіноча збірна України

У командних змаганнях чоловіків Україна виступала двома командами.

На коні — Назар Чепурний, який став найсильнішим юніором у багатоборстві на «Кубку Стели Захарової»-2018.

Іспанські гімнастки — другі в командному заліку «Міжнародного турніру».

Віталій МОХНАЧ

Спортивна гімнастика під куполом столичного Палацу спорту — гість вельми нечастий. По суті, головна критика країни лише раз на рік приймає змагання з цього виду спорту, коли тут, починаючи з 2002 року, проходить «Міжнародний турнір», організатором якого є олімпійська чемпіонка Стела Захарова.

Попри наявність у турніру багатогранної історії в останні роки його господарці доводиться, по суті, заново виводити змагання на міжнародну орбіту, оскільки затяжний збройний конфлікт на сході України продовжує відлякувати потенційних учасників гімнастичного дійства.

На цьогорічний форум до

Києва приїхали гімнасти з 17 країн світу: серед них представники зовсім не близьких до нас Південно-Африканської Республіки та Філіппін. Довга дорога та напружений дводенний змагальний марафон аж ніяк не вплинув на веселий піднесений настрій філіппінських гімнасток, які в перерві між підходами до снарядів весело «щобетали» між собою та радо фотографувалися з організатором заходу Стелою Захаровою.

Упродовж двох днів минулого уїк-енду Палац спорту працював на повну потужність. Спочатку там визначалися найсильніші в командних змаганнях та багатоборстві, друга ж частина змагальної програми була присвячена розіграшу медалей в окремих видах. При

цьому на поміст виходили не тільки дорослі команди, а й юніори. Загалом, цьогорічний «Міжнародний турнір» зі спортивної гімнастики в Києві став для національних збірних перевіркою своїх резервів.

Травмований лідер української чоловічої команди Олег Верняєв спостерігав за змаганнями з трибун. На помісті ж під прискіпливим наглядом головного тренера збірної Геннадія Сартинського змагалися більш молоді його колеги. У командних змаганнях Україну представляли одразу дві команди, й, що цікаво, умовно слабший колектив (№2) посів вище місце, ніж досвідченіші колеги. Власне, хлопці з юніорської команди (Назар Чепурний, Стасіс Бутримас, Микола Попов) в підсумковому протоколі дорослих змагань, переможцями котрих, до речі, стали білоруси, зібрали третю суму балів. Білорусам дісталось перше місце в чоловічому «абсолюті», де тріумфував Дзіаніс Санувонх. А дві десятки бала йому програв наш Володимир Грибюк.

Чотири «золота» білоруські гімнасти взяли й у змаганнях на окремих снарядах (кінь, вільні вправи, опорний стрибок, бруси). Кільця та поперечина принесли локальний успіх спортсменам з Ізраїлю.

А от у жіночій програмі домінували українські гімнастки. За нашими дівчатами (Ангеліна Дайнеко, Єлизавета Губурева, Вікторія Іваненко) залишилися не тільки командні баталії. Стараннями нової

У гості до Києва завітали й гімнастки з Філіппін.

Лідер української жіночої збірної Діана Варинська яскраво вирізнялася серед інших учасниць Київського гімнастичного форуму.

Фото автора.

зірочки української жіночої гімнастики Діани Варинської синьо-жовта скарбничка на «Міжнародному турнірі» по-

повнилася перемогами в багатоборстві та на колоді, різновисоких брусах й вільних вправах. ■

ХРОНІКА

Шахи

Найсильніша українська жінка-гросмейстер Анна Музичук стала чемпіонкою Європи з блискавичних шахів. На турнірі, що проходив у Тбілісі, львів'янка набрала 10 із 13 можливих очок і на 0,5 бала випередила тріо переслідувачів. При цьому змагання, що проходили за системою «рапід», Анна завершила на третьому місці.

Теніс

Минулого тижня найсильніша тенісистка України Еліна Світоліна мала шанс повернутися в «топ-3» рейтингу Жіночої тенісної асоціації. Проте дістатися потрібної точки 23-річній уродженці Одеси завадила її візаві з Латвії — Олена Остапенко, котра переграла українську прима в чвертьфіналі представницького турніру в Маямі — 7:6,

7:6. Загалом, латвійська тенісистка була близькою до виграшу елітного «Мастерзу», проте у фіналі прогнала господарці кортів Слоун Стівенс. Перша ракетка України залишилася четвертою теністкою планети.

Визнання

Завдяки вдалим виступам на етапах Кубка світу-2017/2018 олімпій-

ський призер Лондона-2012 Ігор Радивілов утретє отримав звання кращого спортсмена місяця в Україні. На березневих змаганнях у Катарі гімнаст із Маріуполя виграв два «золота» Кубка світу, які й вплинули на кінцевий вибір експертів НОК. При цьому особистого наставника Радивілова — В'ячеслава Лаврухіна визнали кращим тренером березня.

Фехтування

Після тріумфу на етапі Гран-прі в мексиканському Канкуні іменита мексиканська шаблістка Ольга Харлан тріумфувала на аналогічному турнірі в південно-кореїнському Сеулі. У фіналі титулована фехтувальниця здолала Анні Мартон з Угорщини — 15:7. ■

ЖИТТЯ — НЕ МАЛИНА

Безкінечний ремонт

Сусіди Девіда та Вікторії Бекхемів скаржаться на зіркову пару за постійний шум

Аліса КВАЧ

Якщо ви думаєте, що проблема з сусідами, які о шостій ранку вмикають дріль чи починають гати в стіну молотком — це лише наші реалії, а зірки себе такими проблемами не обтяжують, ви глибоко помиляєтеся. Принаймні сусіди зіркового подружжя Девіда та Вікторії Бекхемів засипали муніципалітет Котсволдса скаргами на постійний шум і грукіт, який доливає з їхнього маєтку.

Цей маєток Бекхеми придбали в Котсволдсі, який вважають одним із наймальовничіших куточків Старої Британії, два роки тому. І одразу ж узялися переробляти на свій смак. Однак Вікторії, яка має свій смак і стиль,

запропонований дизайн не сподобався і вона заадала все переробити. Ремонт затягнувся на два роки, і, схоже, кінця-краю йому не видно. Недарма ж кажуть, що ремонт — це процес, який легко почати, але практично неможливо закінчити. А це неабияк дратує сусідів Бекхемів, які приїжджають у цю місцевість відпочити в тиші від метушні і галасу великого міста. А як тут відпочинеш під перфоратор чи рух вантажівки.

Самі Бекхеми за місто у свій маєток навідуються зрідка і на скарги не реагують. А дарма. Бо якщо сусідам урветься терпець, вони й поліцію можуть викликати. А ті й штраф виписують. Бо будь ти хоч сто разів зіркою, але перед законом усі рівні. ■

Девід та Вікторія Бекхеми.

Ната НЕТУДИХАТА

Кажуть, що справжнє мистецтво — це тоді, коли глядач забуває про реальність і починає щиро співпереживати акторам. І, схоже, учасникам вистави «Страсті Христові» за біблійними мотивами, яку грали напередодні католицької Пасхи (її святкували цієї неділі, а «страсті» тривали минулий тиждень) в бразильському місті Нова-Артс, є чим пишатися. Бо актор, який грав Ісуса Христа, так реалістично зіграв його страждання на хресті, що один з глядачів не витримав і з криком «Я не дам Ісусу померти» напав

ОТАКО!

«Я не дам Ісусу померти»

У Бразилії глядач спробував заступитися за актора у виставі «Страсті Господні»

на актора, який грав роль римського солдата, вдаривши його шоломом.

Це сталося настільки несподівано, що більше 1000 глядачів, які зібралися на міській площі, щоб подивитися виставу,

спершу не знали, як реагувати. Але за мить поліція кинулася до «рятувальника» і вивела його, а актори продовжили виставу. Постраждалий актор уникнув серйозних травм, хіба що отримав стрес від раптового нападу.

Пізніше поліція повідомила, що нападник вживав наркотики і у нього є проблеми з психікою. Утім судити його важко. Усе-таки, він вчинив благородно, заступившись за скривдженого. Нехай і на театральній сцені. ■

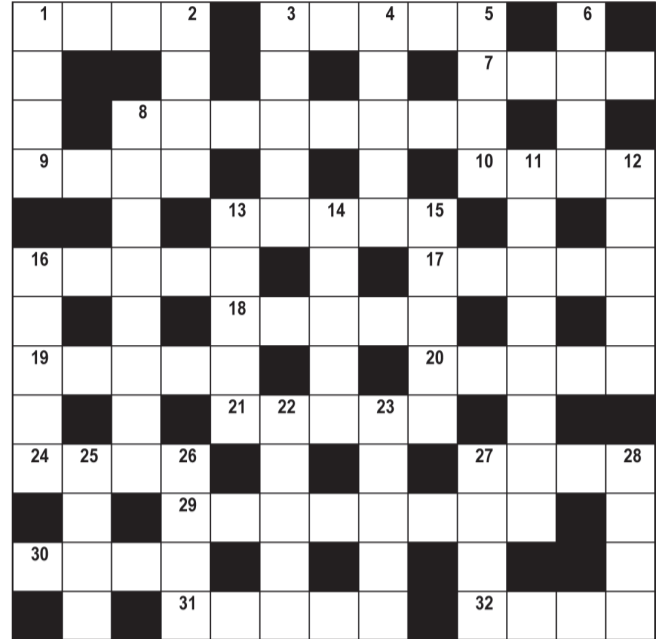
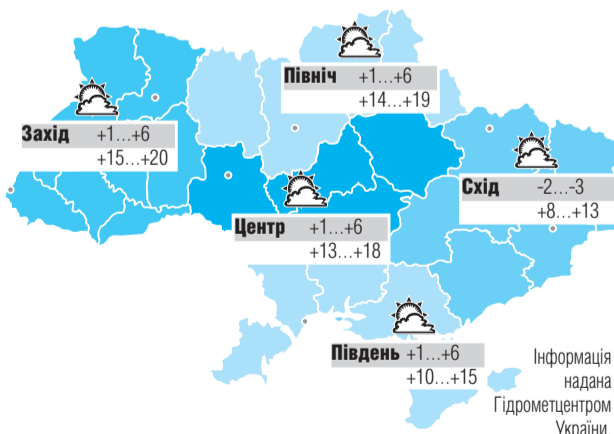
ПОГОДА

4 квітня за прогнозами синоптиків

Київ: мінлива хмарність, без опадів. Вітер південний, 5-10 м/с. Температура вночі +3...+5, удень +17...+19.

Курорти Карпат: мінлива хмарність, без опадів. **Славське:** вночі +4...+6, удень +17...+19. **Яремче:** вночі +3...+5, удень +17...+19. **Міжгір'я:** вночі +6...+8, удень +17...+19. **Рахів:** уночі +6...+8, удень +17...+19.

2 квітня висота снігового покриву становила: **Дрогобич** — немає, **Стрий** — немає, **Славське** — немає, **Плай** — 43 см, **Міжгір'я** — немає, **Рахів** — немає, **Долина** — немає, **Івано-Франківськ** — немає, **Яремче** — немає, **Коломия** — немає, **Пожежевська** — 70 см.

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №37

По горизонталі:

1. Норвезький живописець і графік, якого вважають предтечею експресіонізму, автор картини «Крик». **3.** Сленгова назва автомобіля марки BMW, яка дала назву культовому фільму про бандитів 2003 року. **7.** Знак наголосу на письмі. **8.** Людина, що перебуває на межі різних культурних і соціальних систем, через що веде себе як людина «без роду, без племені». **9.** Один із керівників Третього рейху, «нацистський номер три». **10.** Хижий птах, якого часто зображують на гербах країн. **13.** Річка на якій стоїть місто Кропивницький. **16.** Американський співак, який два роки тому помер від передозування знеболювальними. **17.** Місце, де зберігаються документи, які вийшли з оперативного використання. **18.** Геометрична фігура, утворена обертанням прямокутного трикутника навколо катета. **19.** Старовинна срібна монета, що була в обігу в Німеччині, Чехії, Італії та Україні. **20.** Елементарна неподільна порція речовини, яка дала назву цілому напрямку у фізиці. **21.** Сленгова назва марихуани та гашишу. **24.** Індійський бог, який має вісім рук. **27.** Частина свічки чи каганця, яка тримає вогонь. **29.** Історична область Франції, на північ від Парижа. **30.** Південноамериканська країна. **31.** «Сімсот соколят на одній подушці сплять» (народна приказка). **32.** Струнко-ципковий музичний інструмент.

По вертикалі:

1. Місце, де тимчасово зберігають тіла померлих. **2.** Шкільний колектив. **3.** Козацький полковник, який відмовився в Переяславі присягати на вірність московському царю Олексію Михайловичу.

Кросворд №35 від 28 березня

ПРИКОЛИ

— Нерозумно створювати запаси продуктів, я завжди запасаюся тільки горілкою!
— Чому?
— По-перше, в неї терміну придатності немає, а по-друге, ще дідуся учив мене, що це валюта, тільки рідка!
***
Зустрілися двоє.
— А ти чув, яке опудало сусід поставив у себе на городі?
— Яке?

— До того жахливе, що ворони повернули урожай за минулий рік.
***
Затримав поліцейний небезпечного злочинця. Зібрали з цього приводу прес-конференцію. Журналісти запитують:
— Як же вам удалося його затримати? Він же був передодняний у жінку! Як ви здогадалися?
— Та дуже просто! Йшов цей тип по вулиці й не зупинився перед жодною вітриною.

Передплатні індекси: 60970, 1555

Наша адреса:
03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон для довідок:
т./ф.: (044) 454-84-92
Рекламне бюро:
т./ф.: (044) 454-88-86,
reklam@umoloda.kiev.ua
Відділ реалізації:
т./ф.: (044) 454-84-41,
sale@umoloda.kiev.ua

«УМ» в інтернеті: <http://www.umoloda.kiev.ua>

Відділи:

новин — 454-85-76, novyny@umoloda.kiev.ua;
права — leonov@umoloda.kiev.ua, 454-88-36;
міжнародної політики — svit@umoloda.kiev.ua, 454-88-25;
економіки — eko1@umoloda.kiev.ua, 454-86-39;
медицини — povny4@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;
культури — culture@umoloda.kiev.ua, 454-87-96;
соціальних проблем — socium@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;
спорту — sport@umoloda.kiev.ua, 454-87-93

Україна молода

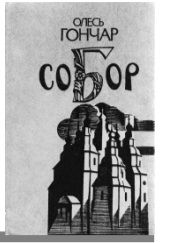
Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець —
ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Комерційні публікації виходять під рубриками:
«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа»,
«Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Це — працює!»,
«Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми»,
«Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння»,
«Вітаємо», «Любов і шанса».
Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах:

«Преса України» — у Києві
Зам. 3009037
«Видавничий дім
«Високий Замок» — у Львові
Зам. блок № 231
Верстка та виготовлення фотоформ —
комп'ютерний центр
редакції «УМ»,
тел.: 454-87-71
Газета виходить
у вівторок, середу,
п'ятницю — суботу (спільний номер)
Тираж 86734

«Можна прожити і без собору, і без пісні, і без Рафаеля. Без усього можна, на чому висять охоронні таблиці і на чому їх нема... Але чи залишилися би ми тоді у повному розумінні слова людьми? Чи не стали б просто юшкоїдами, пожирачами шашликів? Тяглом історії?»

Олеся Гончар, «Собор»

Є ПРИВИД

Андрій НЕЧИТАЙЛО, заслужений журналіст України

Столітній ювілей Олеся Гончара закономірно сколихнув велику українську націю. Велику і самодостатню — безліччю засадничих цивілізаційних пріоритетів, духовних рухів, славетних світочів-подвижників, знаних у Європі і в усьому світі, величних і видатних синів і дочок; передусім і навіки — геніальним поетом, художником-академіком, провісником-пророком Тарасом Шевченком, про кого я вже неодноразово писав не лише тому, що мій тато Михайло, дід Петро, прапрадід Кіндрат народилися й виростили у Юрківці на Звенигородщині. Тогочасні очевидці у другому, доповненому, виданні «Спогадів про Шевченка» згадували, як малий Тарас і сусідський хлопчик Ясь везли сливи у візку Нечитайловим містком, і ненароком той візок перекинувся, а сливи пороснули з містка у Нечитайлів ставок... Тато на мої розпитування оповів докладніше те, що знав: і ставок, і місток ще раніше були названі нашим прізвиськом, а його дід Іван вручну ретельно вичищав береги водойми після весняних повеней. Та важка робота потребувала неабияких зусиль, але мій прапрадід був такий дужий, що піднімав на плечах добре вгодованого дворічного лошака. Дід Петро Іванович, на той час дуже грамотний, головував у колгоспі задовго до і ще тривалий час після війни... Але то інша історія, я виклав її у великій статті про Тараса Шевченка «Діла добрих оновляються, діла злих загинуть».

Далі — про Олеся Гончара, у якого сьогодні — сторічний ювілей. Конкретніше: про його «Собор». Читачі старшого покоління, гадаю, пам'ятають, що роман вийшов друком уперше в січні 1968 року в журналі «Вітчизна», потім у серії «Романи й повісті». На публікацію «Собору» одразу ж відгукнулася у «Літературній Україні» талановита Маргарита Малиновська. Та її рецензію «Життя в романі» прочитали не лише численні прихильники Олеся Терентійовича в Україні, а й ідейні слуги Кремля, доморощені підголоски нахрапистих московських шовіністів. Саме їхніми «стараннями» Малиновську невдовзі звільнили з роботи, ще кілька років забороняли друкувати, адже вона назвала твір «знаменним не тільки у творчій лабораторії письменника, а й у всій сучасній прозі», «визначним літературним документом об'єктивної прози».

Два різні факти, про які піде мова далі, поєднані ставленням до роману «Собор». Перший — репліка, написана Олесям Гончаром і вміщена у тій самій «Літературній Україні» аж через 23 роки, на початку 1991-го, заслуговує дослідного опублікування.

3 приводу одного інтерв'ю

«Щойно потрапила на очі кобеляцька газета «Колос», де в номері за 26 січня ц.р. (1991 р. — Ред.) надруковано інтерв'ю М. А. Касьяна, що є ніби доповненням до його виступу на останньому депутатському з'їзді в Кремлі. З відомі уже публікацій читачі знають, як той виступ — явно тенденційний, ніби кимось інспірований, грубо спрямований проти демократичного руху в республіці — був сприйнятий групою депутатів, до речі, не лише українських. «Нехай голодують, нам більше буде» — ці жорстокі слова, сказані (та ще лікарем) про голодування українських студентів, просто приголомшили багатьох, вразили нас своїм брутальним цинізмом. У теперішньому інтерв'ю лікар Касьян не став милосердним. Для нього й зараз те студентське голодування, що сколихнуло республіку, «виглядає кошунством»

(?) , намаганням «гратися в голодомор»... Що ж, справа совісті кожного, як оцінювати мужню студентську акцію, і навіряд чи тут варто це коментувати.

Однак є у згаданому інтерв'ю одне місце, котре ніяк не можу полишити без уточнення. Відповідаючи спієрозмовниці з «Колоса» на запитання, чи правда, що «під час вашого виступу із залу засідань на знак протесту вийшла група депутатів від України на чолі з нашим шановним земляком Олесем Гончаром», шановний Микола Андрійович, запевнивши, що він «глибоко поважає» письменника, далі заявив буквально так: «Але пам'ятаю і ті часи, коли він офіційно відмовився від свого «Собору». Розумію: цюковували, клеймили, звинувачували. І все ж...»

Оце для мене новина! Ясно, що тут видається бажане за дійсне, загадкою залишається інше: чи це той випадок, коли просито зраджує пам'ять, чи з якою метою сьогодні пропонують читачам ця, м'яко кажучи, дезінформація?

Відома ж бо, скільки зусиль свого часу докладалися, щоб автор «Собору» таки зрікся свого твору, таки «офіційно відмовився» від нього. Не хотілось би сьогодні й згадувати, як по кілька годин «мурижили» автора в тих грізних кабінетах, де вирішувалась доля не тільки літератури, до яких моральних екзекуцій можливо дозвілься від автора ну, якщо не цілковитої відмови, то бодай такої «переробки» твору, щоб його потім уже б ні читач, ні сам грішний автор не впізнав.

— Ну чого ви затялися? Ну хоч зніміть оте та оте, визнайте слушність, щоб на активах можна було сказати: автор прислухався, автор переробляв... Згадайте старших своїх товаришів, як вони після найсуворішої критики сідали й переробляли, давали новий варіант...

— Так, — було відповіддю мучителям, — саме тому, що я бачив трагедію близьких мені людей, бачив, як, знуцаючи, глумлячись, ви змушували їх, славетних наших письменників, власноруч нівечити

свої прекрасні твори, — от саме тому я й не піду на це, не стану руйнувати написане, хоч би чого коштувала мені ця відмова...

А коштувала немало. На двадцять дових років книгу було вилучено з життя, викинуто з бібліотек, ненависну всесильним цюквачам книгу знищували, падали, сама згадка про твір вважалася небезпечною криволю. А скільки в самогубстві автора забрало все це нерві та крові, вже й не говорю, — чогось такого або ще й страшнішого випало тоді не йому одному.

Та ось тепер з'являється раптом інтерв'ю, де читачі запевняють, що автор «офіційно відмовився»... На чю потребу ця версія виникла? Чому широко знаний у своєму ділі фахівець з мануальної терапії, уявивши себе ще й «дослідником» літератури, взявся раптом ширити невідомо з яких кабінетів почернуті плітки, оприлюднювати безвідповідальні заяви, фальші і неспроможність яких очевидні, бо спростовуються вони самими фактами життя?

Дивує це одне. Інтерв'ю брала працівниця газети, член Спільки письменників Людмила Овдієнко. Кому-то таки зрікся свого твору, а її, поетеси, людині поінформованій, уже знати б, як воно все насправді було з цим «Собором» та з його автором.

Міг би, звичайно, я і не виступати з цією реплікою, але ж хіба це тільки моє особисте? Не перебільшувати силу свого самозахисту. Зчинена тоді буря торкалася багатьох. На честь письменницького товариства, на честь і вдячності, що живе в душі, до наших численних, із чистою совістю читачів, принагідно скажу: ось хто відстояв «Собор»? Хоч який чинився тиск, хоч як ревно висушувалося по всій Україні охочих, щоб цюковували, щоб «клеїмили» (за висловом Касьяна), та дуже нелегко було знайти криводушних, безчесних, бо люди розуміли: не про одного ж автора «Собору» йдеться, не лише про цей твір...

Прикро чути неправду. Та ще прикріше, коли ця неправда цілиться в тебе від твоїх земляків, із країв полтавських — незмінно завжди тобі дорогих.

Олеся ГОНЧАР».

Олеся Гончар біля освяченого ним собору в Новомосковську на Дніпропетровщині.

Зверніть увагу, шановні читачі, як толерантно, аж терпляче, незважаючи на «висоту польоту», пише Олеся Терентійович. Усі, хто знав його, зазвичай високо людське і громадянське сумління, абсолютну шляхетність видатного письменника, виваженість суджень і висновків за будь-яких обставин чи умов, чого доконеч треба вчитися всім і завжди.

Похвалив не так за знання мови, як за сміливість

А другий факт, чи епізод, відбувся у гарнізоні Десна біля Остра на Чернігівщині. Мені випало там служити після закінчення факультету журналістики Київського державного (тепер Національного) університету імені Тараса Шевченка на початку 1970-х. Два довжелезні роки — лейтенантом. Формально — командиром взводу, фактично — замполітом у роті БМП. Було тяжко, часом аж гнітюче, витримувати шовіністичну наругу, коли, скажімо, замполіт полку, називаючи кількість полеглих у Другій світовій війні представників націй тодішнього Союзу, число українців зменшив удесятеро. Я мусив заперечувати, наводив достовірну статистику, наражався на гнів, іноді й на лють вояки-начальників і, неминує, «на олівць». За мною та моїм товаришем-однокурсником установили стеження, підсиляли до нас провокаторів із диктофонами. Одного з таких, начфіза полку, ми спіймали на гарячому просто в нашій офіцерській квартирі: знаючи його жадібні, щедро підливали в чарку доги, поки не втратив контроль над собою, а потім «ненароком» витрусили із його портфеля спецкасетник... Дали в пику і прогнали. Вранці він прибїг проситися, щоб не доповідали вище, бо, судячи з тодішніх реалій, сексот мав свої таємні привілеї, тож боявся викриття і відлучення... Ще один засланий

Уроки

Сьогодні — 100 років з дня народження Олеся Гончара. Згадуємо невігдані факти про відомий роман письменника

до нас агент, «історик зі Львова», після тривалої відвертої розмови за вечерю не витримав мук совісті й наступного дня зізнався, скільки сторінок «звіту» мав подати «особістам» із цитатами наших висловлювань, таких, як перефразоване «комунізм — це радянська влада плюс русифікація всієї країни». Причому так складалося, що «заварював кашу» частіше мій нестриманий, менш обачний товариш

«здавати» в ролі невинного тлумача. Полковий майор «особист» так і не зігнав зі свого обличчя «наклеєної» усмішечки, коли слухав пояснення, що мій друг-лейтенант мав на увазі відому картину «Штурм Зимового», де «подія відображена уявою художника, який міг дещо змінити задля підсилення зорового ефекту...» Ясна річ, він мені не повірив, зате «тривога» в батальйоні вщухла.

«Я бачив, як змушували славетних наших письменників власноруч нівечити свої прекрасні твори, — от саме тому я й не піду на це, не стану руйнувати написане, хоч би чого коштувала мені ця відмова».

(розповівши, наприклад, на політзаняттях сержантам, що ніякого «штурму Зимового палацу» насправді не було), а «сюрбати» доводилося мені. Виручало вміння «на рівних» розмовляти з найвищими не лише полковими, а й навіть дивізійними командирами. Про той злощасний «штурм» старший сержант Березніков доповів (доніс) тоді, коли мій однокурсник пішов у відпустку. Замполіт батальйону капітан Рапнін був метався, як ошпарений, і репетував «Арестовать!», «Посадите немедленно!» Утихомирив його розважливий комбат підполковник Скаржепа. Однак недремні особисті вже все взяли на замітку. Тож я мусив виручати товари-

Особливо запам'ятався багатьом штабістам мовний іспит командира нашого полку Личкатого, який, знали всі, мав педагогічну освіту, а вже потім закінчив Академію Генштабу. Одного разу він зупинив мене біля чергової частини і, як пише Олеся Гончар у романі «Людина і зброя», наслідки моєї прискалив очі: «Нечитайло, ну як живе твоя самостійна Україна?». У тон йому відповів: «Ну поки так собі, а далі буде краше». Він зміявся: «От ти українець. А як сказати по-твоему «родильний дом»? «Пологовий будинок, товаришу полковник, не по-моему, а по-нашому, бо ви ж теж українець». Діалог ми вели мовою армійською, тоб-

то російською. Інакше не могло бути. Але в мене вже вселився бісик. У відповідь на його схвалення повторив: «Ви українці, отож знаєте, як перекласти по-нашому «схватки». Личкатий завагався вголос: «Схватки? Ну, гадаю, так буде й по-нашому». «Перейми», товаришу полковник, по-нашому буде «перейми». У штабі було людно. Всі завмерли, знаючи круглий норов «полкача». Але йому вистачило великодушності. Він підійшов ближче й потиснув мені руку: «Молодець!». Легко було здогадатися, що похвалив не так за знання мови, як за сміливість. До речі, надалі Личкатий до кінця служби на чолі полку (згодом його перевели заступником командира іншої дивізії) завжди шляхетно вітався зі мною потиском руки.

ля Загребельного, Олеса Гончара та інших відомих українських письменників. Читали запоем наші підлеглі сержанти і рядові, адже серед них було чимало земляків — із Житомирщини, з Вінниччини, з Київщини, з Полтавщини... Тим часом ровесники — випускники військових училищ — неохоче бралися до таких, та й до будь-яких інших, книжок. Більшість молодих кадрових лейтенантів наслідувала середній офіцерський склад — топила вільні від полігону та нарядів вечірні години у високоградусних напоях, допізна засідаючи в єдиному на території гарнізону кафе, іронічно прозваному «Жіночі сльози». Майже щотижня були танці із сольними піснями номерами ентузіастів. Рідше — кон-

вий лектор, тож явка обов'язкова. Увесь кількочасотенний склад молодших офіцерів зібрали у просторому дивізійному клубі. У залі яблуку ніде впасти. Зачин — очікуваний і набридлий: «СРСР — авангард і світоч усього людства», «КПРС — розум, честь і совість нашої епохи», «Наша армія, радянська слава і міцна — мир для всіх трудящих світу береже вона» і т. д., і т. п. Нудьга зелена й позіхання до хрускоту вилиць. Зате наприкінці пристаркуватий лектор, почепивши дерев'яну ковчигу, якою підпирався цілих дві години, на рампу сцени, обіруч узявся за трибуну й, відкашлявшись, виголосив гнівну тираду про «тих несвідомих, шкідливих, а то й геть ворожих агентів-елементів,

записку проігнорував. Я збагнув: він ухилився неспроста, не знав суті, боявся ступити на слизьке для себе. Найсильніше допікало мені усвідомлення, що ось ця повна зала молодших офіцерів за хвилину встане і рушить звідси, так і не довідавшись про те, що Олесь Терентійович Гончар переконливо закликав нас, молодих, берегти собори своїх душ... Отож я зірвався на ноги, голосно назвався й нагадав лекторові, що він чомусь пропустив мою записку і я готовий повторити свої запитання, аби почути відповіді. Захоплений зненацька, він вимушено визнав: справді, мовляв, є така записка. І зам'явся. Зрештою знову став торочити про те, що роман випустили випадково й малим тиражем, щось непоштиві мугикнув про автора.

Мое викличне звертання привернуло увагу «невігласів», багато знайомих офіцерів зацікавилися, похвалилися. Це додало певності, що конче потрібно розставити крапки над «і». На той день я мав примірник «Собору» в суперобкладинці, щасливо куплений під час відпустки у моему райцентрі, в Бобринці, на Кіровоградщині (у Києві, звісно, ту книжку ввдень з вогнем не міг знайти), тиражем 115 тисяч. Цією звісткою я публічно посоромив лектора, чим додав утіхи повній залі. Далі ми помінялися ролями. Він слухав, а я говорив у цілковитій тиші. Спершу про «Собор». Викалав ідею й дохідливо екстраполовав її на нас, тодішніх молодших офіцерів, громадян республіки, адже ми

вручали за подвиг. Чи ви заперечуватимете?..»

Лектор, видно було, відчув, що його загнано у глухий кут, і спробував виправдатися, що лише побіжно назвав Олеса Гончара — як автора «Собору». Тоді я іронічно запитав, чи прочитав він увесь роман. Мій опонент збентежився, а в залі зачулися смішки. «Ви знаєте, товариші офіцери, я от гортав сторінки, дещо переглядав, а до кінця так і не дочитав цей «Собор», — намагався він надати своїм словам скепсису, не вловивши жалюгідності власного зізнання. Стишений гамір зали виказував розчарування лектором...

«І не страшить мене Сибір»...

Досі вагаюсь, чи варто було тоді згадувати ще й дошкульну халепу з часів моєї початкової школи. Напевно, вже самі новоявлені обставини диктували подальший хід подій. Бо я глузливо розповів лектору, як наш сільський учитель Трохим Терентійович Шевченко, запрямитивши на першому уроці, що окремі хлопці прийшли у клас невмитими, посилає їх поодиноці до умивальника на подвір'ї. І коли черга дійшла до мене, я сказав, що втирався мокрим рушником... Аж тут зала просто вибухнула масовим реготом. Своєрідний урок «Собору» справляв належне враження. Те, що відбувся він непередбачено, не мало значення. Головне — точно запам'ятався всім присутнім.

І так запам'ятався, що коли через кілька років

як і інші «незатишні» пригоди в армії, та й пізніше, досі жалкую, що не встиг розповісти молодшим офіцерам усієї дивізії (не лектору!) докладніше про Олеса Терентійовича Гончара. Адже його 12 років обирали головою правління Спілки письменників України, за роман «Людина і зброя» в 1960 році йому присуджено Державну премію УРСР імені Т. Г. Шевченка, а через три роки за роман «Тронка» — ще одну, найвищу в тодішньому Союзі, йменувати яку не хочу.

А вже після моєї служби в армії Олесь Гончар тривалий час очолював Український комітет захисту миру, згодом його було удостоєно звання академіка та Героя соціалістичної праці, інших премій і нагород. Щоб не перелічувати всі романи, повісті та інші прозові й поетичні твори письменника, скажу лише, що видавництво НАН України «Наукова думка» вже завершило 6 випуск 12-томної творчої спадщини Олеса Терентійовича — давно мали б з'явитися готові до друку друга книга публіцистики 9-го тому та 11-й і 12-й томи знаменитих щоденників, якби очільники програми «Українська книга», зокрема Богдан Червак, перший заступник голови Держкомтелерадіо ще й голова проводу ОУН, уже кілька років поспіль не вилучили їх із програми задля кон'юнктурних обходів, маскуючись ідеологічним флером. «Новітнім менторам», бачте, як і лікарів Касьяну, як і «особістам» шовіністам московського штабу, не до шмиги щось в окремих творах класика української літератури. Саме тому й хочу завершити свої роздуми віршем Олеса Гончара (написаним — завважмо! — у 1941 році):

УКРАЇНІ

Плюндрують твої сади,
Твоє чужинське поле крас.
Вже лицарів твоїх сліди
У полі вітер замітає.
Та все ж люблю тебе, ясна,
Як гнаний син нещасну матір,
Тобі по краплі, всю, до дна
Готовий кров свою віддати.
І не страшить мене Сибір,
І не страшать кайдани дзвони.
Велика Україно, вір:
За тебе встануть ще мільйони.
І лицемір'я упаде,
І славословіє погине.
Розправить крила молоде
Безсмертне плем'я України!

Дуже шаную Анатолія Паламаренка, Героя України, давно знаю особисто. У тих мудрагелів, які вигадали «нову» перепону в завершенні випуску згаданого 12-томника, напевно, мурашки бігають по спині, коли народний артист декламує зі сцени сатиру Павла Глазового «Нова Україна». Тож попрошу Анатолія Нестеровича, аби долучив до свого неосязного художнього репертуару цей вірш 23-річного Олеса Гончара... ■

«Собору»

Понад 20 років немає з нами письменника, а «його собор» досі стоїть.
Фото з сайту uk.wikipedia.org.

Прибув зі столиці якийсь дуже важливий лектор...

У цій передмові маю на меті хоч локально висвітлити тло, власне, атмосферу армійської служби. Короткочасово відлучаючись до Києва у вільні від нарядів вихідні, ми встигали купувати і привозити з собою такі книжки, як приголомшливий історичний роман Івана Білика «Меч Арєя» (невдовзі вилучений із продажу, як мовиться, на наших очах). Євгена Гуцала, Григора Тютюнника, Пав-

церти, в яких неодмінно виходили на сцену і ми з однокурсником, оскільки знали багато чудових українських народних пісень із репертуару заслуженої академічної студентської самодіяльної хорової капели «Дніпро» Тарасового університету, де співали весь час, поки вчилися. У ті роки по всіх усюдах уже лунали «Червона рута» та інші чарівні мелодії Володимира Іва-

І тут раптом оголосили: прибув зі столиці якийсь дуже важли-

які заважають усім нам семимильними кроками переможно рухатися до світлого майбуття...» Ще трохи пожувавши заявлену тему, він перейшов до імен «окремих винуватців наших випадкових невдач і спотикань на рівній блискучій дорозі грандіозних успіхів і звершень...»

Отоді й зависли в повітрі кинуті ним у залу гучні звинувачення Олесеви Гончару за його «Собор». Голосні, повторюю, але ж пусті. Молоде офі-

Тавро «невізний» переслідувало постійно аж до відновлення незалежності України. Власне, я вже так звик до «обмеження», що нікуди й не рипався.

церство слухало й не чуло. Не розуміло. Бачте, провадив своєї лектор, ідеологічні органи вкупі з цензурою «проморгали», прогавили роман, який «помилково надрукували невеликим тиражем у серії «Романи й повісті», та й то тільки тому, що автор здобув собі славу «Прапороносцями»... У паузі, поки доповідач мовчки шарудів аркушами, оголосили: лекторові можна ставити запитання усно або письмово. Я дістав із планшета блокнот, ручку і нашвидкуруч вивів: «Прошу відповіді: яка, на вашу думку, головна ідея роману «Собор»? Чим вона актуальна? Чи прочитав сам лектор увесь твір до кінця?» І вказав звання та прізвище, як належить в армії.

А подальший розвиток міркувань уголос мововолі підказала армійська аудиторія слухачів. «А чому лектор жодним словом не пропрохився про те, що Олесь Терентійович Гончар із третього курсу Харківського університету у складі студентського батальйону добровольцем пішов на фронт? Потрапивши в полон, утік і знову воював. Нагороджений орденами Слави ІІІ ступеня, Червоної Зірки, трьома медалями «За відвагу», зустрів перемогу в Чехословаччині. Перед вами, — звертався я до лектора, — кадрові молодші офіцери, вони знають, що медаль «За відвагу» вручали за героїчний вчинок на передовій, а їх в Олеса Гончара, повторюю, аж три. Орден Червоної Зірки не дарма називають бойовим — його

«Гортав сторінки, дещо переглядав, а до кінця так і не дочитав цей «Собор»»

На кілька записок і подальших усних запитань лектор так-сяк відповів. І вже почав підсумовувати весь свій виступ. Мою

«Рік тому тут було чисте поле»

Розбудова «Широкого Лану» триває, попри негоду та «циклони» в соцмережах
» стор. 5

Уроки «Собору»

Сьогодні — 100 років з дня народження Олеса Гончара. Згадуємо невідомі факти про відомий роман письменника
» стор. 8—9

Станіслав Христенко: Зробити Харків культурним брандом для Європи

Відомий у світі піаніст і арт-директор міжнародного музичного фестивалю KharkivMusicFest — про прагнення наблизити класичну музику до загалу і зробити місто народження місцем сили для творчих людей
» стор. 12

Україна молода

Вівторок, 3 квітня 2018 року

№ 37 (5353)

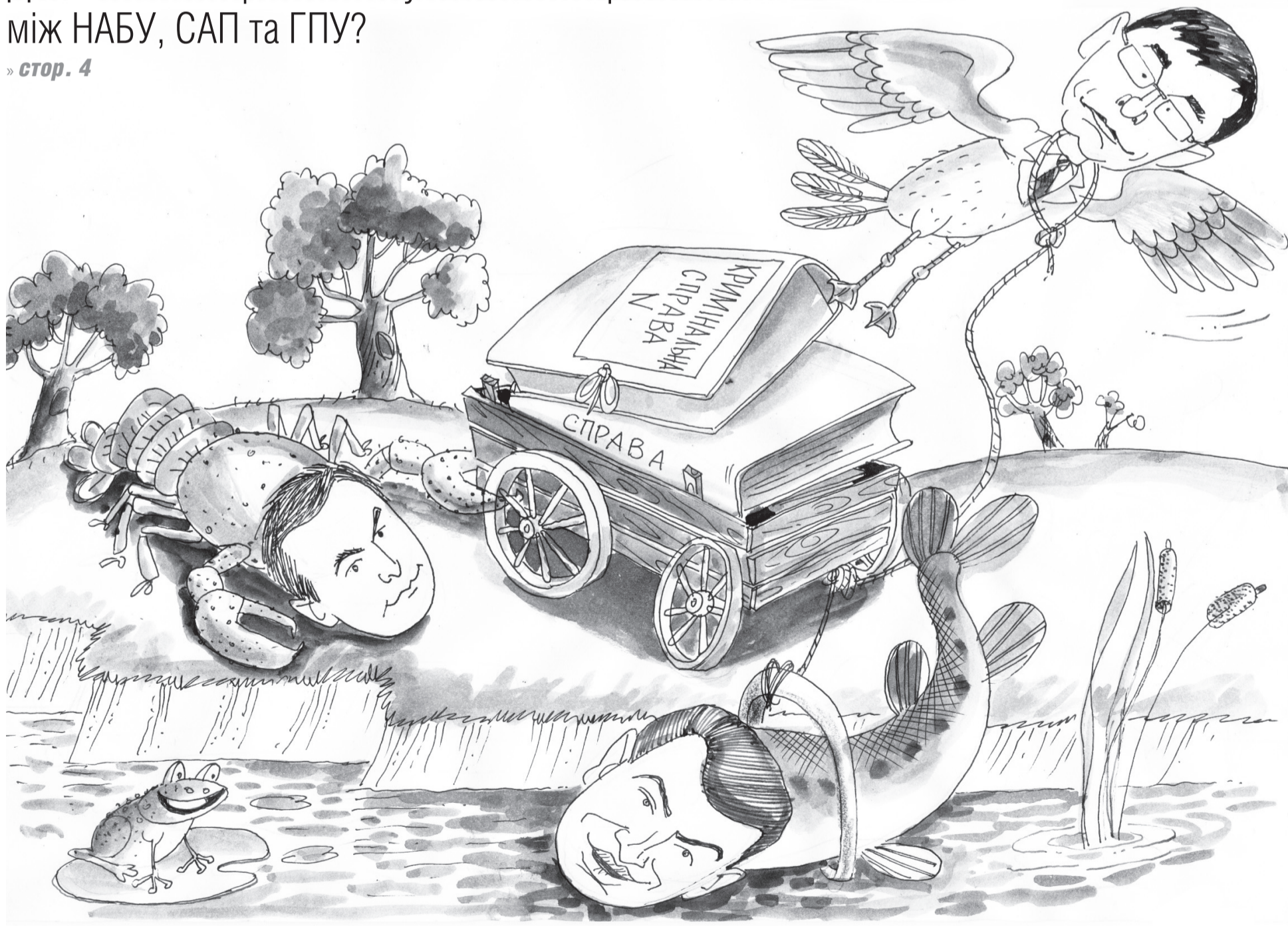

Учораши курси
НБУ:
1 \$ = 26,99 грн
1 € = 33,19 грн
1 рос. руб. = 0,4 грн

Троє в човні під наглядом Банкової

До чого може призвести публічний конфлікт між НАБУ, САП та ГПУ?

» стор. 4

Малюнок Володимира СОЛОНЬКА.